

Pracovní skupina Monitorovacího výboru SP SZP úpravy Podmíněnosti a Přímých plateb

Zápis z jednání

konané dne 06.05.2025 od 10:00 hod.

na Ministerstvu zemědělství (místnost č. 101) a online Teams

Jednání řídil: Ing. Pavel Sekáč Ph.D., vrchní ředitel sekce pro fondy EU, zahraniční záležitosti a obchodní spolupráci, Ing. Kateřina Bělinová, ředitelka odboru přímých plateb

Obsah

Úvod.....	2
Prezentace	2
Diskuse	4
Příloha I: Prezenční listina	12
Příloha II: Prezentace z jednání.....	14
Příloha III: Modifikace DZES 5.....	19
Příloha IV: Důvodová zpráva VÚMOP k vyjmutí ozimých obilovin z ploch MEO VR	38
Příloha V: Připomínky AOPK	46
Příloha VI: Připomínky MŽP	48

Úvod

VŘ Sekáč (MZe) přivítal všechny přítomné na pracovní skupině Monitorovacího výboru SZP k přímým platbám a podmíněnosti. Omluvil se za technické problémy a předal slovo paní ředitelce K. Bělinové.

Prezentace

ŘO Bělinová (MZe) pozdravila všechny přítomné a informovala o obsahu připravené prezentace, které se bude věnovat přímým platbám, podmíněnosti a bodům modifikace Strategického plánu SZP (SP SZP).

Upozornila přítomné, že z jednání je pořizován zvukový záznam.

Prvním představeným bodem jsou změny v podpoře mladých zemědělců. Úpravy navazují rovněž na změny představené na již proběhlé PS o podpoře mladého zemědělce v II. pilíři. Analogicky i pro I. pilíř předpokládáme modifikaci strategického plánu. Pokud jde o definici mladého zemědělce, doplňujeme možnosti prokazování zemědělské kvalifikace kromě již platných forem také nově prokázáním dvouleté praxe v zemědělském podniku. V tomto případě bude se žádostí nutné doložit dokumenty prokazující splnění tohoto kritéria (navrhujeme smlouvu o pracovním poměru; případně doklad o skončení p.p. a dále potvrzení o úhradě pojistného na sociální zabezpečení). Více informací bude dostupných v metodickém pokynu pro posuzování zemědělské kvalifikace.

Dalším bodem je návrh revize podmínek plateb vázaných na produkci – podpory masných telat. Tento návrh na úpravu Strategického plánu vychází z aktuální situace, kdy jsme pro jednotné žádosti roku 2025 řešili dopady katarální horečky ovčí a dalších nakažových situací na způsobilost k platbě. Navrhujeme podmínky způsobilosti upravit tak, aby přítomnost telete na hospodářství žadatele po dobu alespoň 30 dnů po narození nebyla vyžadována v případě, kdy tele uhynie. Tento návrh přispěje ke zjednodušení administrace na straně žadatele i platební agentury.

ŘO Bělinová představila návrh navýšení sazby prémiové ekoplátby, kdy snahou MZe je motivovat nové žadatele pro vstup do této ekoplátby a stávající žadatele k navýšení zařazených výměr. Předkládaný návrh modifikuje jak finanční plán, tak výstupovou cílovou hodnotu indikátoru O.8. V případě navýšení sazby při stávajícím rozpočtu musí být zároveň navrženo i snížení cílové hodnoty výstupového indikátoru, tedy hektarů podpořených v rámci této ekoplátby. Aktuálně se minimální částka pro plánovanou jednotkovou částku pohybuje v hodnotě 480 € na hektar, resp. plánovaná jednotková částka v hodnotě 600 € na hektar s tím, že se předpokládá, že každoročně bude podpořeno 12 000 hektarů. V rámci modifikace bude navrženo navýšit jednotnou plánovanou částku na 750 € na hektar a zároveň snížit cílovou hodnotu na 9 600 hektarů ročně.

K této úpravě MZe přistupuje také s ohledem na nastavenou přísnost parametrů započitatelných neprodukcčních ploch, které zahrnují např. požadavek na liniovost úhorů nebo požadavek na vysetí alespoň tří plodin ve směsi. Pro kompenzaci těchto zvýšených nákladů, byl při navýšení sazby zohledněn odborně kalkulovaný růst nákladů na obhospodařování malých ploch, a to přibližně o 25 %.

ŘO Bělinová představila další návrh, který se netýká strategického plánu, ale jedná se o technický detail úpravy nařízení vlády, v části týkající se posuzování vzniku nových krajinných prvků, který bude zařazen na program jednání budoucích pracovních skupin.

Potřeba řešit problematiku posuzování toho, co se rozumí novým krajinným prvkem, vyplynula z přípravy aktuálních předtisků jednotné žádosti a po diskusích nad detailními technickými postupy. Aktuální znění nařízení vlády počítá s fyzickým vznikem krajinného prvku v terénu, a to po 1. lednu 2025. Z pohledu zástupců AOPK a MŽP by bylo žádoucí, aby byly jako nové krajinné prvky posuzovány i prvky, které vznikly přirozenou sukcesí (jedná se především o mokřady a skalky). Tedy pro posouzení, že se jedná o nový krajinný prvek by stačilo pouze vynětí tohoto prvku z produkční zemědělské plochy. Je tedy otázkou budoucí diskuse, zda vyžadovat fyzický vznik krajinného prvku pro posouzení jako nového, nebo bude stačit pouze vyčlenit dosavadní produkční plochu do neprodukcční a ponechat toto území jako krajinný prvek s titulem ochrany.

Do novely nařízení vlády bude dále potřeba zapracovat úpravu, která by měla odstranit kolizi, zatím řešenou výkladem. Jedná se o nesoulad mezi zákazem ořezu dřevin stanoveným v rámci DZES 8 (od 1. dubna do 31. října), a zároveň povinnosti realizovat výchovné řezy v rámci ekoplatby na podporu údržby krajinných prvků (od podání žádosti do 30. září).

K problematice DZES 5 uvedla shrnutí aktuálního stavu k běžící modifikace DZES 5. MZe připravilo návrh efektivnější nastavení s cílem posílit odpovědnost a flexibilitu zemědělců, který byl zaměřen na dosažení výsledku, tedy zabránění vzniku erozní události. Návrh byl doplněn o systém monitoringu eroze jako dalšího kontrolního nástroje DZES 5. Zároveň tento návrh umožňoval zemědělcům dobrovolný výběr půdoochranných technologií na MEO a dále bylo obsahem také vynětí ozimých obilovin z povinností POT. Návrh byl projednán pracovní skupinou návazně proběhla per rollam procedura Monitorovacího výboru a Česká republika předložila modifikaci EK k posouzení a ke schválení. Dne 9.4.2025 navazoval Observation Letter, v němž se EK vyjádřila se závěrem, že není možné nerealizovat žádné půdoochranné technologie, že naopak z evropské legislativy vyplývá povinnost zemědělce snížit riziko eroze, a tedy povinnost vykonat zemědělskou aktivitu, aby došlo ke snížení rizika eroze. Tento závěr byl dne 11.4.2025 potvrzen na technické konzultaci s EK. Zároveň EK upozornila a nabídla možnost řešení prostřednictvím výjimek, které musí Česká republika řádně odůvodnit a kvantifikovat o dotčené výměry.

Předkládaný návrh byl upraven v souladu s písemnou reakcí EK a s výsledky technické konzultace tak, aby bylo jednoznačné, že na erozně ohrožených plochách jsou zemědělci povinni realizovat POT. Dále byly přeformulovány názvy POT podle účelu s tím, že detaily budou na národní úrovni případně upřesněny. Zároveň je na základě diskusí doplněna možnost POT o odbornou certifikaci osevního postupu. Úprava modifikace se netýká SEO ploch, nicméně využíváme výjimky podle čl. 13 nařízení ke SP a vyjímáme ozimé obiloviny

z MEO ploch s vysokým rizikem z povinností realizovat POT. Výjimka je odůvodněna odborným stanoviskem VÚMOP.

Závěrem informovala o postupu navrhovaných změn s tím, že upravená modifikace bude odeslána na EK k dalšímu posouzení a spolu s tím je nezbytné zahájit novelu nařízení vlády s načasováním na hospodářský rok 2025/2026. Podmínky se budou vázat na vysetí ozimů po letošní sklizni.

Diskuse

VŘ Sekáč (MZe) zahájil diskusi a doplnil informaci, že pan ministr se obrátil na eurokomisaře Hansena a zároveň se setkal s vedoucí kabinetu eurokomisaře, od které získal doporučení, jak dále postupovat. VŘ Sekáč upřesnil, že v tuto chvíli je ze strany MZe postup sladěn se zmíněným doporučením a naplněním čl. 13 dle nařízení ke SP. Dále VŘ Sekáč zmínil možnost POT certifikovanou institucí s ohledem na Národní aplikovaný zemědělský výzkum.

p. Povolný (EK) potvrdil možnost výjimky podle čl. 13 nařízení ke SP s tím, že bude třeba doplnit kvantifikaci a plochy, kterých se výjimka týká. Dále bude třeba specifikovat jednotlivé ozimé obiloviny a specifikovat, proč jsou ozimé obiloviny problémem pro POT a mají být vyjmuty. Návazně požádal o doplnění těchto požadavků písemnou cestou.

VŘ Sekáč (MZe) ujistil, že bude písemnou cestou zasláno písemné doplnění a zmínil běžící debatu týkající se Omnibusu.

Nad rámec diskuse k DZES 5 vyzval přítomné, aby se vyjádřili k představeným návrhům např. k navýšení sazby prémiové ekoplatby.

ŘO Stuchlíková (MŽP) k představeným změnám uvedla několik poznámek. K problematice vyčleňování krajinných prvků potvrdila, že za MŽP prosazují, aby založení nového krajinného prvku nebylo podmíněno jeho fyzickou realizací. MŽP požaduje, aby bylo umožněno, že za vznik krajinného prvku se bude považovat také to, že byl vyčleněn z produkční plochy např. se to týká mokřadů. Tedy aby se nový krajinný prvek považoval za nový už tím, že se prohlásí za krajinný prvek, tedy za neprodukční plochu (plochu trvale vyňatou ze zemědělské produkce).

Dále uvedla, že MŽP ve spolupráci s AOPK zaslalo připomínky (MZe obdrželo dne 28.4.2025, konkrétní návrh viz příloha), týkající se přidání (do § 13 nařízení vlády č. 73/2023 Sb. o stanovení pravidel podmíněnosti plateb zemědělcům) povinnosti mít souhlasné stanovisko orgánu ochrany přírody (OOP) k zásahům (pastva a seč) do krajinného prvku skalka a mokřad. Do § 24d nařízení vlády č. 83/2023 Sb., o stanovení podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům MŽP navrhuje doplnit povinnost souhlasného stanoviska OOP také pro zásah do krajinného prvku skalka a do přílohy č. 23 nařízení vlády č. 83/2023 Sb., navrhuje do seznamu povolených dřevin doplnit druh líska obecná (*Coryllus avellana*).

K DZES 5 vnesla připomínku k vynětí ozimých obilovin a uvedla, že již bylo ze strany MŽP připomínkováno v per rollam proceduře. Obiloviny jsou na třetím místě v monitoringu eroze v

počtu erozních událostí a zmínila, že nesouhlas s vynětím ozimých obilovin ze strany MŽP trvá. Očekává odůvodnění, proč vyjímáme ozimé obiloviny z povinností POT.

K návrhu doplnit do standardu DZES 8 C, který se týká zákazu ořezu dřevin v období hnízdění a odchovu mláďat (od 1. dubna do 31. října), výjimku pro provedení řezu k prosvětlení koruny v případě dosadby sazenice stromu na plochu krajinného prvku, který je dle § 24d nařízení vlády č. 83/2023 Sb., nutné provést od podání žádosti do 30. září, uvedla, že se jedná o nedorozumění, které je potřeba si vyjasnit. MŽP má metodicky i ve svých standardech ošetřeno, že v období, kdy hnízdí ptáci, tak se nesmí provádět žádné takové zásahy. Tedy nesouhlasí s navrhovanou úpravou, protože by se zemědělec mohl dostat do problémů, pokud by v tomto hnízdním období nějakým způsobem dřeviny ošetřoval. Slíbila, že MŽP doladí detaily, aby s tímto neměly zemědělské subjekty komplikace.

VŘ Sekáč (MZe) k vyčleňování nových krajinných prvků uvedl, že je nutné se sladit, aby nedošlo k nárůstu administrativy v případě, že by se jako nové krajinné prvky uznávaly všechny krajinné prvky, které by se pouze zaevidovaly jako krajinný prvek.

V případě souhlasných stanovisek OOP do zásahů do mokřadů uvedl, že s návrhem souhlasí, ale je potřeba přihlédnout k přístupu některých OOP v exponovaných lokalitách, které dělají proces složitější.

Co se týče ořezu dřevin, požádal MŽP o jasné informace, aby se zemědělci nedostali do problémů chybnou interpretací.

K DZES 5 doplnil komentář, že se MZe opírá o odborné stanovisko VÚMOP a doporučil přehodnotit zásadní nesouhlasy k DZES 5.

p. Rejchrt (SMO ČR) upozorňuje na problém s vyjmutím ozimých obilovin z povinností realizovat POT a přimlouvají se k tomu, aby POT byly dostatečné a nedocházelo k projevům eroze. Z praxe je zřejmé, že pokud je provedeno jednoduché opatření v podobě např. travnatého pásu mezi intravilánem a extravilánem, výrazně se sníží smyv půdy a nedochází k ohrožení domů a komunikací.

VŘ Sekáč (MZe) apeluje, aby nebyly obiloviny paušalizované do jednoho celku a že je nutné rozlišovat, zda se vyskytují na SEO/MEO ploše. Na SEO ploše se nic nemění a je třeba rozlišovat, na kterých plochách se eroze vyskytuje. Uvedl vhodnost posuzování určité situace v mapách a konkrétních lokalitách.

p. Říha (AK ČR) zopakoval, co uvádí dlouhodobě, a to, že obiloviny jsou čeledi lipnicovitých. Za AK ČR vnímají jako kompromis, že mají být vyňaty jen ozimé obiloviny. Komplet obiloviny zemědělci využívají jako protierozní plodiny. Závěrem uvádí, že za 30 let neevduje žádnou erozní událost na ozimých obilovinách, zejména nikoliv u ozimé pšenice. Upozorňuje na nevhodné načasování a žádá o kompromis, protože pro zemědělskou praxi nejsou neustálé změny únosné. Prosí o vyjasnění certifikovaného osevního postupu.

p. Belada (AK ČR) doplňuje pana Říhu k ozimým obilovinám s tím, že eroze se stane do doby, než rostlina vyrostе a zapojí plochu. Ozimé obiloviny plochu zapojí rychleji než tráva, tudíž jsou vhodnější než tráva. Uvádí, že každý může mít rozdílný názor, nicméně je to potvrzeno

odbornou institucí VÚMOP. A v neposlední řadě apeluje, aby byla tato situace vnímána úhlem pohledu zemědělců, protože je datum 6. 5. 2025, vláda schválila návrh bez ozimých obilovin, pan ministr poslal zemědělcům dopis s výjimkou pro ozimé obiloviny, a proto jej nelze nyní zpochybňovat. Žádá, aby už pravidla začala platit, protože situace v zemědělství není jednoduchá. Vyjadřuje se směrem k EK a nechápe problém s modifikací. Na jedné straně je prezentováno, že se zemědělství musí zjednodušit, snížit byrokratickou zátěž, a na straně druhé EK říká, že naše zjednodušení je příliš ambiciózní. Za ČR byl připraven návrh ohledně hodnocení skutečných projevů eroze, byl odhlasovaný Monitorovacím výborem. Dále zmiňuje Omnibus, který má vést ke zjednodušení, ale nyní zjednodušovat nelze, a je zklamán z postoje EK. Dále uvádí, že je nutné mít porovnání s ostatními ČS. Jak plyne z názvu Společná zemědělská politika – je od slova „společná“ a měla být podobná pro jednotlivé ČS. ČR navrhuje 65% orné půdy chránit před erozí, což je absolutně nadsazené proti ostatním ČS.

VŘ Sekáč (MZe) připomíná, že stále platí Protierozní vyhláška. ČR jde v nastavení DZES 5 dle doporučení EK, aby zemědělec realizoval protierozní aktivity. EK vnímala problém s dobrovolností, za kterou by se podle ní skrývalo, že zemědělec nebude realizovat POT. ČR proti tomu vznášela námitku, že došlo k nepochopení výkladu. Dále uvádí, že EK nezajímá faktický projev eroze ve 26 zbylých státech a jde pouze o doklad, kterým bude v ostatních ČS splněno, že zemědělec provedl POT, byť takovou, která může vycházet s nulovou protierozní ochranou. Aktuálně novelizujeme zákon o SPÚ, kde bude ukotven systém Monitoringu eroze a kontrola skutečné eroze. MŽP má Protierozní vyhlášku.

p. Ulrich (ZS ČR) souhlasí s tím, co uvedl VŘ Sekáč. Také za ZS podporují to, co bylo řečeno zástupci AK ČR. Zmiňuje, že máme celou řadu ostatních nástrojů na ochranu půdy. DZES 5 je dílčí nástroj dotačních podmínek, který nikdy neměl sloužit k tomu, aby ochránil veškerou zemědělskou půdu před erozí. Toto nikdy nebyla ambice DZES 5. Apeloval na rychlé ukotvení podmínek, ať zemědělci mají stabilní prostředí.

ŘO Trnka (MZe) připomíná, že problematika DZES 5 byla již projednána na předchozí PS a zároveň návazně v rámci nařízení vlády. Vláda schválila výjimku včetně ozimých obilovin. Uvádí, že dochází k výraznému zpřísnění POT. Studie od VÚMOP charakterizují a srovnávají všechny jednotlivé plodiny a jednoznačně z nich vychází, že ochranný vliv vegetace u ozimých obilovin je podstatně vyšší než u jarních obilovin. Ozimé obiloviny jsou schopny se daleko dříve zapojit do porostu a mít dříve protierozní efekt. Funguje to u MEO VR, a u SEO zůstává nastavení beze změny.

VŘ Sekáč (MZe) apeloval, aby se zúčastnění věnovali také dalším tématům, např. zda jsou prémiová ekoplatba a další principy dobře nastaveny, a to s ohledem na připomínky Zeleného kruhu a jiných, kdy MZe bylo kritizováno, že v této věci dělá málo. Ocenil by diskusi k nastavení prémiové ekoplatby.

p. Tampierová (KZP ČR) upozornila na nejasnosti výjimek v legislativě a vyzvala, aby byly řešeny technické věci, k tomu uvedla příklady z praxe.

K nastavení prémiové ekoplatby zdůraznila, že je tato platba přínosem jak pro environmentální sektor, tak v konečném důsledku i pro zemědělce, kteří se s touto platbou začínají učit pracovat. Uvedla však, že je potřeba řešit technické podmínky pro liniové nektarodárné úhory.

V případě těchto úhorů je vyžadována 50metrová vzdálenost od sebe. Pokud se cíp úhoru dotkne přes silnici, stává se celý úhor nezpůsobilý pro platbu, byť jinak má např. 2-3 hektary, a tedy je environmentálně cenný, což je nelogické. V závěru poděkovala za nastavení prémiové ekoplatby a uvedla, že právě tato platba by měla sloužit jako propojení mezi zemědělci a zelenými organizacemi.

VŘ Sekáč (MZe) poděkoval paní Tampierové a poradcům za věcné připomínky. Uvedl, že každý čtvrtek probíhá jednání k nastavení LPIS, které se zástupci MZe a SZIF pravidelně účastní. Ocenil by, aby došlo na pravidelnější bázi ke komunikaci a spolupráci se zemědělským sektorem, aby se vyhodnocovaly jejich poznatky z terénu. MZe bude usilovat, aby zkušenosti i nové poznatky z praxe vstupovaly do nastavení opatření a celé administrativy.

p. Procházková (Zelený kruh) žádá o předložení studie VÚMOP k DZES 5 a rovněž žádá o vyjasnění aktuálního stavu DZES 5, protože dle jejího názoru jsou značné nejasnosti a rozdílné informace v pojetí a pochopení.

VŘ Sekáč (MZe) pro vyjasnění uvádí, že EK nesouhlasí s přístupem dobrovolnosti, a MZe tímto vyhovuje připomínce EK. Budeme naplňovat článek 13 nařízení ke SP tak, jak si přeje EK. Systém skutečné eroze a využití systému Monitoringu eroze předpokládáme zachovat.

p. Procházková (Zelený kruh) zdůrazňuje, že nejsou jednoznačnými kritiky nastavení, pouze požadovali doplnění a vyjasnění podmínek, a podporují přístup řešit skutečnou erozi, nikoli pouze formální plnění.

ŘO Bělinová (MZe) Systém primárně vychází z povinnosti realizovat půdoochrannou technologii. Její nerealizování by bylo porušením. Je žádoucí využít zavedený systém Monitoringu eroze a dále ho uplatnit do nástrojů DZES 5, nicméně pouze jako doprovodné kritérium. Uvádí, že primárně by sankce směřovala tomu, kdo nerealizoval půdoochrannou technologii s tím, že erozní událost by byla přitěžující okolností. Vyjasnila, že zjednodušeně se jedná o opačný postup oproti předchozímu modelu. Primárně se řeší realizace půdoochranné technologie.

p. Šebek (ASZ) zdůrazňuje, že je nezbytné urychleně podmínky uzavřít a komunikovat. Za ASZ jsou velkými podporovateli skutečné eroze. Po složitých, náročných jednáních se tomuto nastavení dostalo na přelomu roku, kdy vznik návrh, který podpořila většina nevládních organizací a měl racionální jádro. Nyní jsme v situaci s vysokou nejistotou, jaké bude konečné nastavení. Spuštění je načasováno od července na osevy ozimů a domnívá se, že tak krátký časový odstup zemědělci nemůžou akceptovat. Za ASZ uvádí, že je nutný odklad, protože není dojednaný finál a může vzniknout velký problém. Vnímá snahu MZe o kompromis a zjednodušení podmínek, včetně dohody s EK, ale nyní jsme v takové časové tísní, že to zemědělská veřejnost nemůže přijmout.

Poděkoval paní Tampierové, že se vyjádřila k prémiové ekoplatbě a její slova podporuje. Jedná se o dobře zavedený titul, ale v současnosti jsou v něm nastaveny zbytečné překážky pro zemědělce, který musí plnit spousty podmínek a hlídat, mj. zda rozestup úhorů je 50 metrů a ne 49 metrů. Uvedl, že zvýšení částky podpory této platby je správné a pro zemědělce motivační.

Dále vznesl připomínku týkající se podpory mladých zemědělců. Odkázal se na diskusi o podmínkách podpory mladých začínajících v rámci rozvoje venkova, kde byla odsouhlasena možnost prodloužení lhůty z 24 měsíců na 5 let. Připomenul, že v této věci přislíbilo MZe vznesení dotazu na EK. Doporučil tyto lhůty převzít i v rámci I. pilíře. ASZ se přiklání k prodloužení této lhůty, která napomůže k velmi potřebné generační obměně a bude motivovat novou generaci.

Požádal o řešení zastropování přímých plateb a sledování majetkové propojenosti. Z pohledu ASZ ČR se jedná o klíčovou záležitost spojenou s potřebou řešení největších problémů českého zemědělství. Odkázal se na programové prohlášení vlády a závazek politických partnerů. Uvedl, že ASZ ČR diskutuje zavedení zastropování s panem ministrem a požádal ministerstvo a další nevládní organizace, aby k tomuto aktivně přistoupili a dále zavedení neodkládali. Zastropování by přineslo řešení jednoho z největších problémů českého zemědělství. V současném nastavení přestáváme mít kontrolu nad majetkovým propojením podniků, které se zemědělstvím a venkovem nemají nic společného. Tuto situaci je potřeba řešit. Dotázal se zástupců MZe, jak daleko je příprava tohoto závazku, který na politické úrovni existuje a zastropování schvaluje většina zemědělské veřejnosti. ASZ ČR navrhuje, aby se uspořené prostředky ze zastropování využily na podporu skutečných středně velkých podniků (ne propojených firem velkých holdingů).

VŘ Sekáč (MZe) ve věci zastropování a propojenosti odkázal na závěry jednání ASZ ČR s panem ministrem, kde bylo řečeno, že novému nastavení financování přímých plateb se budeme věnovat s novou zemědělskou politikou, a to zejména s ohledem na velmi nejasnou debatu ohledně víceletého finančního rámce (VFR) pro další období. V tuto chvíli debaty nejsou uzavřeny a není zřejmé, zda bude SZP opět dvoupilířová, zda budou investice, či jakým způsobem se SZP propojí s kohezní politikou. Kromě toho můžeme očekávat i systémy certifikace a schémat, která budou ovlivňovat hospodaření. Na úrovni ministrů bude ČR prosazovat zaběhnutý model i proto, že současné nastavení bylo nákladné. Nové pojetí by mělo přinést zjednodušenou zemědělskou politiku, ale nemělo by bourat její základy a celý systém. Podoba financování – degresivita, zastropování atd. – bude součástí debat o podobě SZP po roce 2027. Dokud nebudou známy konkrétní návrhy základních aktů a podoba VFR, nelze zahájit přípravy na národní úrovni. K současnému programovému období se odkázal na prezentované stanovisko pana ministra, podle něhož se pro současné programové období zastropování neuvažuje. Závazky vůči programovému prohlášení vlády není možné na úrovni této pracovní skupiny komentovat, držíme se pokynů vedení ministerstva.

p. Kružík (IZZP) vyslovil nespokojenost s tím, jak se věci posouvají a že do dnešního dne není DZES 5 dořešen. Uvedl, že odložit prezentovaný návrh není možné, protože bychom se dostali do horší pozice, tedy původního návrhu, který je podstatně horší. Podporuje alternativní návrh úpravy modifikace tak, jak byl zde prezentován. Upozorňuje na skutečnost, že celý proces s DZES 5 by měl sloužit k ponaučení, jak by nemělo být postupováno do budoucna v opatřeních, která budou přijímána. Je zřejmé, že když předbíháme dobu a jsme aktivnější než ostatní ČS, dostáváme se do horší pozice oproti zemědělcům v okolních ČS. Proto by se do budoucna mělo postupovat opatrněji a rozvážněji.

Okomentoval téma zastropování – nebylo na programu jednání. Domnívá se, že debatu o novém nastavení není třeba otevírat.

p. Ulrich (ZS ČR) k definici mladého zemědělce uvedl, že bylo projednáno nedávno na dvou pracovních skupinách, zejména ve vztahu k II. pilíři. Požádal jen o ujištění, že v I. pilíři hledáme nový přístup pro definici mladého zemědělce ve vztahu k fyzickým/právnickým osobám, zejména v otázce způsobilosti při 100 % základního jmění. Požádal zástupce II. pilíře, aby prozkoumali, jaký přístup je zvolen v Německu, kde se s tím údajně dokázali vypořádat (možná i bez konkrétních omezení). Současné nastavení spatřuje jako významně limitační pro řešení generační obměny u právnických osob. ZS ČR to opakuje již mnoho let. Pokud se jednomu členskému státu podaří definice dojednat a upravit, byla by škoda toho nevyužít. Požádal o sjednocení přístupu a snahu o prosazení i v ČR.

Ohledně zastropování je pohled ZS ČR zřejmý a není třeba téma komentovat.

VŘ Sekáč (MZe) potvrdil, že přístup k posuzování u právnických osob v případě mladých zemědělců je třeba řešit. Systém by měl být funkční, proto poděkoval za podnět a vyzval ŘO K. Bělinovou k řešení.

p. Šebek (ASZ ČR) zopakoval, že cílem bylo otevřít diskusi k zastropování. Je nutné si uvědomit dopady současného nastavení – skupování středních podniků. Dále se dotázal, zda MZe připravuje posouzení variant případného zastropování a sledování majetkového propojení. Doplnil, že v 8 členských státech model zastropování funguje. Domnívá se, že je v zájmu ČR, aby se tato záležitost aktivně řešila a další roky se neodkládaly.

VŘ Sekáč (MZe) k dotazu pana Šebka uvedl, že při analýzách vycházíme z dat FADN. Agregovaná data jsme schopni použít ve chvíli, kdy budeme znát návrhy evropské legislativy pro další období, jak odpovídal na jednání s ASZ i pan ministr. Sledujeme hospodaření v jiných členských státech (např. Polsko, Německo) a vyhodnocujeme ekonomickou situaci středních podniků. Při diskusi s těmito podniky se často zmiňuje dopad redistributivní platby na cash-flow firem. Rovněž zmínil, že debatu o propojenosti je vhodné vést až s vědomím o budoucím pojetí SZP, jejího směřování, financování atd. Možností pojetí financování bude více – odkázal se i na funkční degresivitu v případě ANC.

K přípravě nového programového období dále uvedl, že je třeba sledovat i další důležité aspekty (bílkovinová soběstačnost Evropy, dopady americké administrativy, nové modely poskytování podpor). Dokud nebudeme znát objem finančních prostředků, které budou na SZP dány, nemůžeme vytvářet strategii, jak omezovat nebo směřovat výrobu. Znovu zopakoval zadání pana ministra – počkat na návrh VFR a nové legislativy.

p. Kružík (IZPP) zmínil, že nebylo jeho záměrem se k návrhu na zavedení zastropování vyjadřovat, ale s ohledem na vývoj debaty musí reagovat. Dle diskusí mezi zemědělci je zřejmé, že dochází k velkému pohlcování podniků agrokompexy. Podniky chtějí ukončit hospodaření a chtějí se nechat prodat silnějšímu podniku, který současnou nepříznivou situaci zvládne. Důvodem je nedostatečná generační obměna, nízké ceny komodit, stoupající ceny vstupů a redistribuce. Pro příklad uvedl, že výsledek hospodaření jejich podniku se dostává k nule. Zavedení zastropování a krácení dotací pak bude mít další negativní dopad, se kterým není fungování středních podniků představitelné. České zemědělství má strukturu, kterou by

nastavení SZP mělo respektovat. Cílem by měl takový systém, který umožní fungování podniků bez ohledu na velikost.

VŘ Sekáč (MZe) doplnil, že v současném programovém období byla možnost volby mezi redistribucí a zastropováním. ČR možnosti diskutovalo, zvolilo redistribuci, od zastropování se upustilo. K diskusi se nyní opakovaně vracíme.

p. Šebestýán (IZPP) apeluje na všechny přítomné, zejména na Zelený kruh a MŽP, že máme jeden z nejambicióznějších systémů ochrany půdy v EU a abychom se nesnažili nahrazovat funkčnost či nefunkčnost protierozní vyhlášky. Požádal, aby zemědělci měli alespoň v nějakém předstihu k dispozici NV, které bylo schváleno Vládou s výjimkou ozimých obilovin. Zmiňuje, že máme ještě další opatření, jak erozi v krajině řešit.

Návazně na vystoupení pana Šebka uvedl, že není možné požadovat po MZe zpracování analýz k nastavení zastropování přímých plateb a zároveň mít redistribuci na základě politického rozhodnutí. Ocenil by, pokud by se zvolil jiný přístup k posuzování dopadů – např. z pohledu výkonnosti, produkce. Současné omezení s 23 % obálky na redistribuci je likvidační pro střední podniky, proto bychom se měli podobných návrhů do budoucna vyvarovat.

p. Tampierová (KZP ČR) k problematice zastropování uvedla, že je důležité zohlednit při sledování propojenosti aktuální situaci na trhu. Z vlastní zkušenosti ví, že značná část dotací SZP odchází mimo zemědělský sektor skrze nájem pozemků. Nyní jsme, společně s daňovým zatížením, na úrovni 7–8 tis. Kč/ha, na úrodných půdách až na 10 tis. Kč. Za těchto podmínek a při současných cenách zemědělských komodit není žádný zemědělec (malý, střední ani velký) schopen hospodařit. Pokud profit z nastavení SZP jde za překupníky půdy, pak je současné nastavení špatné.

VŘ Sekáč (MZe) k diskusi doplnil, že při přípravě nové SZP musíme zohlednit i to, co se děje ve světě, zejména Brazílii, USA nebo Asii. Z jednání ohledně zavedených cel vyplynula potřeba soustředit se na asijské a jihoamerické trhy. Důležité je stanovit, jaká bude bílkovinná strategie v Evropě. V debatách o budoucí SZP musíme zohledňovat globální situaci, nikoliv řešit jen strukturální změny českého zemědělství. Debaty by se měly vést kolem toho, jaké problémy chceme řešit (vývoz masa do Turecka, kde ČR předběhlo Polsko; přístup k welfare zvířat apod.). Důležitou otázkou je také, proč alokace na zpracování nikdo nečerpá.

p. Belada (AK ČR) se připojuje k panu Šebestýánovi, aby byla debata k DZES 5 rychle dotažena do konce. K tématu zastropování doplnil, že by se mělo postupovat pragmaticky. Nejprve si počkejme, co EU předloží. Spuštění zastropování na jeden rok je krátkozraké. Měly by se připravit dopadové studie. Dále stanovit, co chceme vyrábět. Evropský a světový trh je nyní nestabilní a musíme na situaci reagovat. Vyvážený systém všech tří druhů podniků by mohl být pro ČR výhodou při měnění se situací ve světě.

p. Hlaváček (AK ČR) jako problém vnímá hodnocení DZES 5 a kontroly. Více času by se mělo věnovat technickému nastavení. Navrhuje, aby byl DZES 5 uzavřen tak, jak je navržen.

p. Procházková, p. Zámečník (Zelený kruh) ujasňují situaci, aby nedošlo k nepochopení. O novém systému sledující skutečnou erozi se dozvěděli až 18. 12. 2024 na PS na MZe. Nepřejí si, aby byly dotazy Zeleného kruhu interpretovány jako rozporování návrhu na posuzování

skutečné eroze. Z jednání PS v prosinci loňského roku vyplynulo, že systém POT je nevhodný jak pro zemědělce, tak pro státní správu, a proto začaly být řešeny nové varianty nastavení DZES 5. Zdůrazňují prioritu fungování krajiny a omezení eroze.

p. Povolný (EK) závěrem reaguje na slova VŘ Sekáče, že EK eroze nezajímá a uvádí, že to takto nelze prezentovat. Důvodem je, že EK musí respektovat právní zásady, které jsou stanoveny v evropské legislativě. Ty jsou aktuálně postaveny právě na prevenci, za což zemědělci pobírají dotace. Není možnost nastavení dle výsledkového modelu. Současně uvádí, že cca za týden bude předložen legislativní návrh na zjednodušení. Nicméně v tuto chvíli se EK drží přístupu prevence, a to jsou POT.

p. Štefl (ASZ) zmiňuje, že problematika DZES 5 směřuje k původnímu návrhu a upozorňuje, aby byla zohledněna výše sankcí, aby nebyly vráceny povinné POT do povinnosti a sankce nezůstaly tak vysoké.

ŘO Stuchlíková (MŽP) závěrem v reakci na předřečníky připomíná vztah protierozní vyhlášky a DZES 5. DZES 5 byl původně namyšlený tak, aby působil preventivně a protierozní vyhláška měla řešit opakované eroze s tím, že bude mít pomalejší náběh. Dále připomíná, že protierozní vyhláška byla v roce 2021 takto dohodnutá s resortem MZe. DZES byl postaven na prevenci a POT a vyhláška nabíhá až při opakované události, a tedy může veřejností být vnímána jako méně efektivní, co se týká sankcí.

ŘO Bělinová (MZe) uvedla, že další detailní technické záležitosti, které Strategický plán neřeší, budou stanoveny až nařízením vlády. Jedná se například o připomínkovaných 50 metrů vzdálenosti liniových nektarodárných úhorů v rámci prémiové ekoplatby a řada dalších detailů, které budou diskutovány při novele nařízení vlády k přímým platbám. Na Monitorovacím výboru MZe představí předběžné statistiky o počtu žádostí s výměrami.

Připomněla, že by Komise v průběhu příštího týdne měla představit legislativní balíček návrhů ke zjednodušení SZP. Tyto návrhy Komise se dotknou současného nastavení a pravděpodobně přinesou potřebu modifikace. Společně s prvotními zkušenostmi z provádění kontrol na místě se bude jednat o vstupy, které budou brány v potaz na zářijovém jednání pracovní skupiny k novele nařízení vlády.

Dále informovala o procesních záležitostech modifikace SP SZP. Doplnila, že definice mladého zemědělce je společná pro I. i II. pilíř. Lhůta 5 let mezi zahájením činnosti a možností požádání o platbu pro mladé zemědělce tedy platí i v I. pilíři. MZe se bude věnovat požadavku ZS ČR na prověření parametrů mladého zemědělce u právnických osob. Před Monitorovacím výborem zjistíme, jaká je praxe v Německu, a pokud to bude žádoucí, navrhneme změnu do SP SZP.

Závěrem informovala, že v září se uskuteční pracovní skupina k úpravě nařízení vlády a požádala o účast a případné podněty. Poděkovala za jednání, čas věnovaný problematice a přínosnou debatu. Další diskuse bude vedena na jednání Monitorovacího výboru. Technické detaily modifikace a metodik se budou řešit operativně.

VŘ Sekáč (MZe) shrnul nadcházející postup v rámci modifikace, rovněž poděkoval za účast přítomným i online připojeným zástupcům a zpětnou vazbu k nastavení, a ukončil jednání.

Příloha I: Prezenční listina

Č.	Jméno	Organizace
1.	Belada Bohumil	IZPP
2.	Bělinová Kateřina	MZe
3.	Dalík Vladimír	SZIF
4.	Dušek Petr	MZe – Online
5.	Farkač Tomáš	SZIF
6.	Haluzová Jana	MZe
7.	Hlaváček Václav	AK ČR
8.	Hrůzová Daniela	SZIF
9.	Juříčková Darina	ZUČM
10.	Kadlec Václav	MZe
11.	Kadziolková Lucie	MZe – Online
12.	Knesl Karel	SMOČR – Online
13.	Knittlová Adéla	MZe
14.	Kratochvílová Vladimíra	SZIF
15.	Kružík Radek	IZPP
16.	Krym Ondřej	SZIF
17.	Kuna David	MZe – Online
18.	Lanč Radek	MZe
19.	Láníčková Barbora	SMOČR – Online
20.	Lorencová Hana	MZe
21.	Menclová Karolína	ČMSZP
22.	Michalisko Jiří	ČMSZP
23.	Miškovská Monika	MZe
24.	Miškovský Josef	SZIF
25.	Mráz David	MZe
26.	Novotný Ivan	VÚMOP
27.	Olmerová Kateřina	MZe
28.	Osoha Bohdan	MZe
29.	Palacká Věra	MZe
30.	Pavlík František	SPÚ
31.	Pechačová Pavla	MZe
32.	Perglerová Marie	MZe – Online
33.	Povolný Pavel	DG AGRI – Online
34.	Procházková Alžběta	WWF
35.	Příbylová Zuzana	ZUČM
36.	Rejchrt Karel	SMOČR
37.	Říha Leoš	AK ČR
38.	Stehlík Josef	ASZ ČR – Online
39.	Středová Jitka	MZe
40.	Stuchlíková Linda	MŽP
41.	Šebek Jaroslav	ASZ ČR
42.	Šebestyán Martin	IZPP
43.	Štefl Jan	ASZ ČR

44.	Štěpánek Zdeněk	AK ČR
45.	Tabery Petra	MZe – Online
46.	Tampierová Martina	KZP ČR
47.	Trnka Zdeněk	MZe
48.	Ulrich Jan	ZS ČR
49.	Urbánková Kateřina	PRO-BIO – Online
50.	Valenčíková Marina	DG AGRI – Online
51.	Vaňková Karolína	MZe
52.	Vlasák Ivo	SZIF
53.	Vlosinský Jakub	SZIF
54.	Zámečník Vašek	Zelený kruh

Příloha II: Prezentace z jednání

PRACOVNÍ SKUPINA MV

- Mladý zemědělec
- Platba vázaná na produkci – podpora masných telat
- Prémiová ekoplatba
- Krajinné prvky
- DZES 5 – Eroze

■ DISKUSE

- z jednání je pořizován záznam pro účely zápisu, v rámci vstupů prosíme o představení se a vystoupení do mikrofonu

MLADÝ ZEMĚDĚLEC

- Úprava SP - modifikace
- Doplnění postupu prokázání zemědělské kvalifikace:
 - absolvování vhodného učňovského / středoškolského / vysokoškolského oboru
 - **absolvování min. dvouleté praxe v zemědělské výrobě**
- Povinné přílohy k JŽ:
 - smlouva o pracovním poměru (plný úvazek)
 - doklad o skončení pracovního poměru
 - potvrzení o úhradě pojistného na sociální zabezpečení

PLATBA VÁZANÁ NA PRODUKCI – MASNÁ TELATA

- Úprava SP – modifikace
- Úprava požadavku na přítomnost telete na hospodářství žadatele po dobu alespoň 30 dnů po narození
- **Doplnění výjimky pro případ úhynu (utracení) v období stanovených 30 dnů**
- Zjednodušení administrace – věcně jde o zásah vyšší moci

PRÉMIOVÁ EKOPLATBA

- Úprava SP – modifikace
- Navýšení sazby (plánované jednotkové částky) / snížení cílové hodnoty indikátoru O.8
 - aktuálně 480 €/ha; O.8 = 12 000 ha
 - návrh navýšení na 750 €/ha; O.8 = 9 600 ha**
- Cílem motivovat zemědělce ke vstupu do opatření / navýšení zařazených výměr
- Parametry započitatelných neprodukčních ploch poměrně přísné (pásovitost, požadavek na směs 3 plodin apod.)
- Při navýšení sazby zohledněn odborně kalkulovaný růst nákladů na obhospodařování malých ploch o cca 25 %

KRAJINNÉ PRVKY

- Technická úprava – úroveň NV
- Posuzování „nového“ KP:
 - aktuálně nastaveno dle fyzického stavu
 - návrh MŽP – postačuje vynětím z produkční zemědělské plochy (problematické posuzování zejména u mokřadů a skalek)
- Odstranění kolize mezi zákazem ořezu dřevin stanoveným v DZES 8 a povinných operací v podpoře údržby KP

INFORMACE K BĚŽÍCÍ MODIFIKACI – DZES 5

- připraven návrh na efektivnější nastavení DZES 5 s cílem posílit odpovědnost a flexibilitu zemědělců, který se zaměřoval na dosahování výsledku = ochranu půdy před vznikem eroze
- návrh modifikace mj.
 - doplnil systém Monitoringu eroze jako další kontrolní nástroj v DZES 5
 - umožnil dobrovolný výběr půdoochranných opatření na MEO VR a NR
 - vyňal z dotčených plodin s povinností půdoochranného opatření ozimé obiloviny
- návrh projednán pracovní skupinou a per-rollam procedurou Monitorovacím výborem, návazně předloženo ke schválení na EK

INFORMACE K BĚŽÍCÍ MODIFIKACI – DZES 5

- dne 9. 4. jsme obdrželi reakci EK – tzv. „Observation letter“
- dne 11. 4. proběhla technická konzultace s DG Agri a Envi:
 - **není možné nerealizovat žádné půdoochranné opatření** (legislativa ukládá povinnost snížit riziko eroze = vyžaduje aktivitu
 - v případě potřeby je **možné nastavit výjimky**, ale musí být řádně odůvodněny a kvantifikovány

INFORMACE K BĚŽÍCÍ MODIFIKACI – DZES 5

- návrh modifikace upraven na základě požadavků EK:
 - **POT jsou povinné** na SEO a MEO-VR a NR
 - technické přeformulování textu k POT – **zobecnění a seskupení podle charakteru**, aby byla pokryta veškerá škála, která bude návazně dopřesněna na národní úrovni
 - doplnění POT o možnost certifikovaného osevního postupu
 - **SEO plochy beze změny**
 - Využití výjimky dle čl. 13 nařízení ke Strategický plánům - **vynětí ozimých obilovin na MEO-VR a NR**
 - výjimka podpořena argumentací VÚMOP

DALŠÍ POSTUP

- po konzultaci s pracovní skupinou bude EK odeslána upravená modifikace k posouzení
- zároveň bude spuštěna novela nařízení vlády k podmíněnosti
- načasování ideálně pro hospodářský rok 2025/2026

Příloha III: Modifikace DZES 5

Druh změny

Obecné informace o žádosti o změnu

Navržené úpravy jednotkových částek u investičních intervencí reflektují aktuální socioekonomické faktory v důsledku pandemie COVID -19 i kvůli válečnému konfliktu na Ukrajině, mezi které bohužel patří i zvýšení cen strojů, technologií i stavebních prací, a to jak díky cenám materiálu, tak kvůli růstu cen energií i dalších faktorů. Cílové ukazatele výsledku, které jsou přímo provázané s počtem podpořených operací je tak nezbytné přehodnotit a přiblížit realitě (zejména R.9). Nicméně i menší počet realizovaných projektů může významně přispět ke zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství, což je zahrnuto ve specifickém cíli 2. Realokace pro sektorové intervence do jisté míry ovlivní i výsledky pro specifický cíl 3, zejména ukazatel R.10, kde je sledován podíl zemědělských podniků účastnících se seskupení producentů pro sektor ovoce a zeleniny, brambor, vajec a okrasných rostlin. Úprava konceptu hodnocení plnění DZES 5 na mírně erozně ohrožených pozemcích **spočívá v revizi půdoochranných technologií, které jsou povinně realizovány ze strany zemědělce a zároveň možnosti doplnění kritérií posuzování o systém "Monitoring eroze", což** zvyšuje odpovědnost zemědělců za ochranu půdy a realizaci protierozních opatření a plnění cíle Podporovat udržitelný rozvoj přírodních zdrojů, jako je voda, půda a ovzduší, a účinné hospodaření s nimi (specifický cíl 5) neovlivní. **Dále je doplněna výjimka z povinnosti realizovat půdoochranné technologie pro ozimé obiloviny na plochách MEO s vysokým rizikem.**

23_GAEC 5 – úprava konceptu hodnocení plnění DZES 5 na mírně erozně ohrožených pozemcích – orientace na výsledek, tj. zabránění vzniku erozní události. Změna se nedotkne plánované výměry, která je dotčená podmínkami DZES 5.

Důvody, které změnu opodstatňují

Česká republika **navrhla na počátku roku 2025 změnu** konceptu hodnocení plnění DZES 5 na mírně erozně ohrožených pozemcích. Důvodem **byla** náročnost připraveného systému preventivních půdoochranných technologií.

Návrh spočíval v úpravě nastavení DZES 5 s využitím Monitoringu eroze pro plochy MEO I a MEO II, a motivací zemědělců uplatnit protierozní opatření dle vlastního uvážení, s cílem zabránění vzniku erozní události. Úprava měla zajistit méně procesně a administrativně náročný způsob plnění a ověřování podmínek DZES 5, ovšem se shodnými výsledky.

Na plochách MEO I a MEO II, v původně vymezeném rozsahu (cílová výměra se nemění), měl pak být výskyt erozní události v případech, kdy nebylo zemědělcem přijato dostatečné protierozní opatření, hodnocen jako porušení DZES 5. Výskyt erozní události měl být odborně posouzen a vyhodnocen prostřednictvím zavedeného systému Monitoringu eroze.

Změna by představovala posun k výsledkově založenému (result-based) nastavení DZES 5 pro MEO plochy.

Nicméně v kontextu zaslaného Observation Letteru (9. 4. 2025) a uskutečněné technické konzultace s EK (11. 4. 2025) nebyl ze strany EK souhlas s navrhovanou úpravou a posunem k výsledkově založenému nastavení. Česká republika po diskusi s pracovní skupinou Monitorovacího výboru původní návrh modifikace upravila následovně:

1.

- platí povinnost realizace půdoochranných technologií na erozně ohrožených pozemcích
- technicky se revidují kategorie půdoochranných – struktura podle principu a účelu POT, zjednodušení, doplnění chybějících postupů
- stanovuje se výjimka z povinnosti realizovat půdoochranných technologií pro ozimé obiloviny na plochách MEO s vysokým rizikem
- na národní úrovni může být doplněn systém kontrol DZES 5 o nástroj “Monitoring eroze” s tím, že by se jednalo pouze o doplňkový postup – kontroly DZES 5, prováděné Platební agenturou ve stanoveném minimálním počtu, spočívají v kontrole realizace POT na SEO i MEO plochách

Odborné odůvodnění navrhované změny (podpořeno argumentací Výzkumného ústavu monitoringu a ochrany půdy, v.v.i., a Ústavu zemědělské ekonomiky a informací):

K hodnocení dopadů změn nastavení DZES 5 od roku 2025 byla vypracována Ústavem pro zemědělskou ekonomiku a informace (ÚZEI) dopadová analýza.

Z jejích závěrů vyplývá, že podniky, které mají více než 50% orné půdy vymezené jako erozně ohrožené v rámci DZES 5, mají obtíže udržet stávající strukturu a systém střídání plodin. Tyto obtíže se ještě významně zvyšují, pokud pěstují krmiva pro přežvýkavce. Při vyšších podílech vymezených ploch se stává tento úkol již obtížně proveditelný a roste riziko redukce ploch tržních plodin. Navrhovaná revize by navýšila celkové plochy DZES 5 (tj. výměry plodin s nízkou a střední ochrannou funkcí na plochách SEO/MEO v ČR) o 603 tis. ha, což představuje nárůst o 421 %. Po revizi by se týkal DZES 5 celkem 10 400 podniků. Z těchto podniků by mělo 68 % podniků více než 50 % OP v DZES 5. Jedná se o nárůst o 135 %.

Počet podniků, kde podíl erozně ohrožené orné půdy převyšuje 90 % by se se zvýšil z 521 na 1 973 podniků. Po změně pravidel by vzrostl počet podniků s plodinami v SEO/MEO o takřka 3 000, což představuje nárůst o 38 %.

Podíl podniků, které mají více než 80 % erozně ohrožené orné půdy meziročně vzroste nejvíce u podniků, které hospodaří na více než 500 ha orné půdy (o 34 procentních bodů). U podniků do 100 ha podíl podniků, které mají více než 80% orné půdy erozně ohrožené, naroste o 15 procentních bodů, u podniků 100-500 ha o 28 procentních bodů.

Ukazuje se, že změnou rozlohy SEO/MEO by byly tedy více zasaženy podniky o rozloze do 500 ha a zvláště podniky se živočišnou výrobou, kde lze očekávat v některých případech i redukci ploch tržních plodin, aby bylo možné zachovat plochy pro pěstování krmiv.

U podniků lze očekávat značné navýšení administrativních nákladů. Prakticky ve všech zahrnutých podnicích byl avizován značný nárůst nároků na plánování střídání plodin (od dvojnásobku až po pětinasobek současné potřeby času).

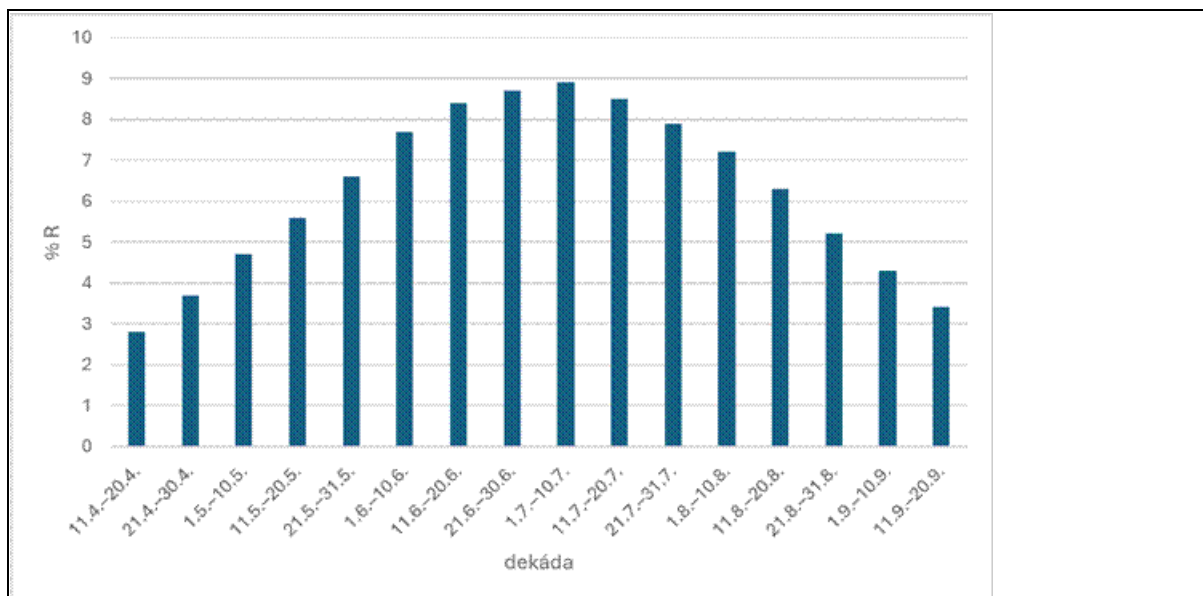
Po zavedení nových podmínek DZES 5 je předpoklad zvýšené finanční náročnosti vlivem realizace půdoochranných technologií ve výši 327,8 mil. Kč/rok. Administrativní náklady, které vzniknou revizí DZES 5 v roce 2025 jsou odhadovány na 86–195 mil. Kč/rok v závislosti na tom, zda se uvažuje hrubá mzda na úrovni kvalifikovaného pracovníka v zemědělství nebo ve výši řídicího pracovníka v zemědělství (dle ČSÚ 2023).

Odhadovaná ztráta na tržbách vlivem snížení výnosů by se po revizi DZES 5 mohla pohybovat kolem 75 mil. Kč/rok (rozdíl mezi 2024 a 2025).

Některé změny nebylo možné v rámci studie pro vysokou pestrost podnikových struktur kvantifikovat vůbec. Jedná se např. o vyčíslení toho, na jakých plochách dojde k zastavení nebo omezení produkce některých plodin, vyčíslení rozsahu možných sankcí, a pro kolik podniků by mohl být DZES 5 posledním faktorem vedoucím k ukončení činnosti. Lze tedy očekávat, že skutečný dopad by byl vyšší, než stanovený v této studii.

V návaznosti na současnou detailní diskuzi ke konečnému nastavení DZES 5 s cílem minimalizovat administrativní zátěž pro zemědělce i nároky na kontrolní systém a zároveň využít další nástroje protierozní ochrany, především platné protierozní vyhlášky (viz bližší informace níže), a s přihlédnutím na níže uvedená srovnání se jako nejmenší environmentální riziko jeví vypuštění požadavku na dodatečná půdoochranná opatření pro ozimé obilniny na plochách MEO vr, tedy na celkové výměře více než 286 tis. ha (bližší členění – viz tabulka na závěr textu). U jarních obilnin na výměře cca 81 tis. ha na ploše MEO vr, a v případě řepky na ploše cca 110 tis ha, je tato strategie ve smyslu protierozní ochrany výrazně méně efektivní.

Rozdíl mezi schopnostmi poskytovat ochranný účinek před erozí mezi jednotlivými kategoriemi plodin je nejlépe patrný při srovnání SLR (Soil Lost Ratio) jako hlavního parametru pro výpočet faktoru ochranného vlivu vegetace (C faktor). C faktor patří k základním faktorům ovlivňujícím erozní procesy. V rámci Univerzální rovnice má tento faktor hodnoty v intervalu 0–1, kde na této stupnici nejnižší hodnoty mají plodiny či kultury nejlépe chránící půdu proti vodní erozi (např. trvalé travní porosty; nejvyšší hodnotu pak mají plodiny s nízkou ochranou proti erozi, zejména širokořádkové plodiny). C faktor vyjadřuje vliv osevního postupu a agrotechniky a je definován jako poměr ztráty půdy ze specificky obdělávaného pozemku k odpovídající ztrátě půdy z pozemku udržovaného jako trvalý kypřený úhor (Wischmeier a Smith, 1978). Hodnotu C faktoru ovlivňuje konkrétní kombinace vegetačního pokryvu, sledu plodin, použité agrotechniky, také však záleží na aktuální fázi rostlinného vývoje a na ochraně půdy, kterou poskytují rostlinné zbytky a vybrané agrotechnické operace v okamžiku příválového deště (Wischmeier a Smith, 1978). Odvození faktoru C pro konkrétní lokalitu tedy vyžaduje i znalost rozložení výskytu erozně nebezpečných dešťů v průběhu roku. Účinnost vegetačního pokryvu se v průběhu roku postupně mění.

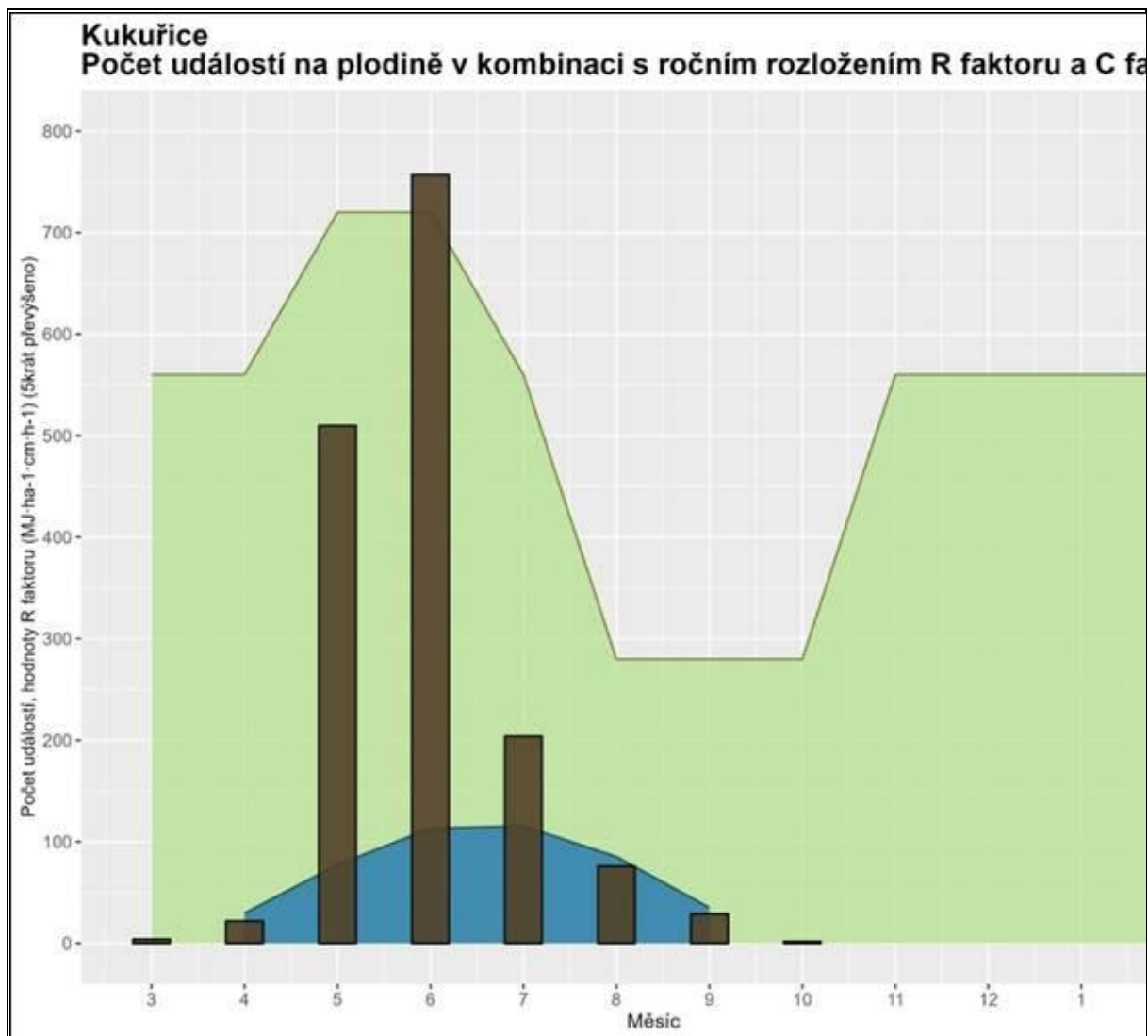

Rozdělení erozně účinných srážek v průběhu roku

Zdroj: Podhrázská a kol. (2024)

U plodin s nízkou ochrannou funkcí se hodnota C faktoru pohybuje v rozmezí 0,3 až 0,5. Například naměřené hodnoty SLR pro kukuřici jsou ve druhém měsíci po zasetí ještě na úrovni 0,7, což znamená, že byl naměřen smyv pouze o 25 % nižší než na kultivovaném úhoru. I když se typická celoroční průměrná hodnota C-faktoru kukuřice na základě měření simulátorem deště pohybuje v rozmezí 0,36 – 0,39, z průběhu křivky SLR je zřejmé, že riziko pěstování kukuřice významně vzrůstá při pozdním setí v první polovině května, kdy distribuce faktoru erozní účinnosti deště za květen dosahuje v průměru 17 % ročních erozně účinných srážek.

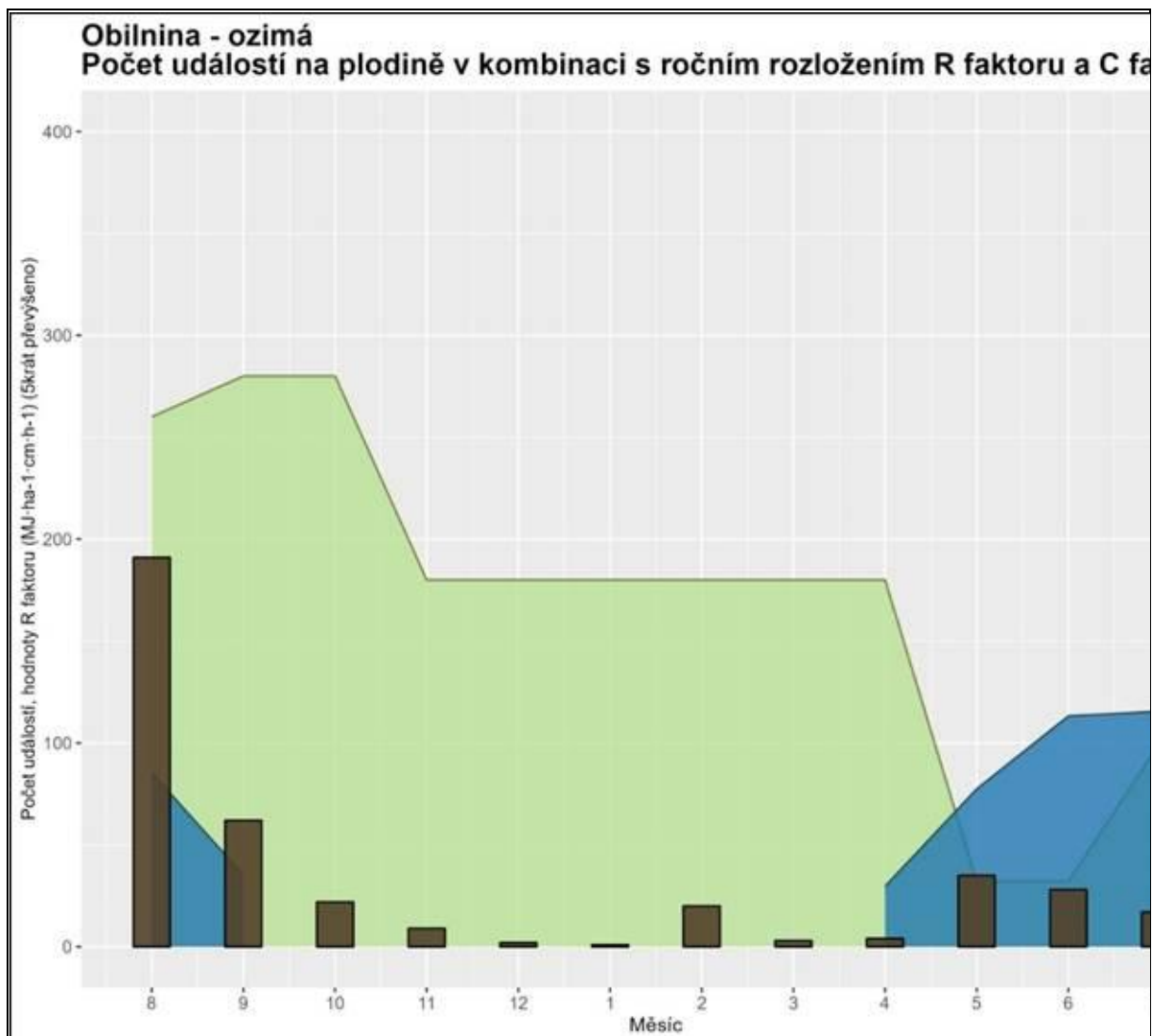
V níže prezentovaném grafu je názorně zobrazen průběh C faktoru kukuřice (zelená plocha) se zastoupením R faktoru v jednotlivých měsících (modrá plocha) a počtem reálných erozních událostí (hnědé sloupce) na kukuřici.

Průběh C faktoru kukuřice pěstované konvenčně v porovnání s průběhem R faktoru a zobrazeným počtem erozních událostí

(Zdroj: Monitoring eroze)

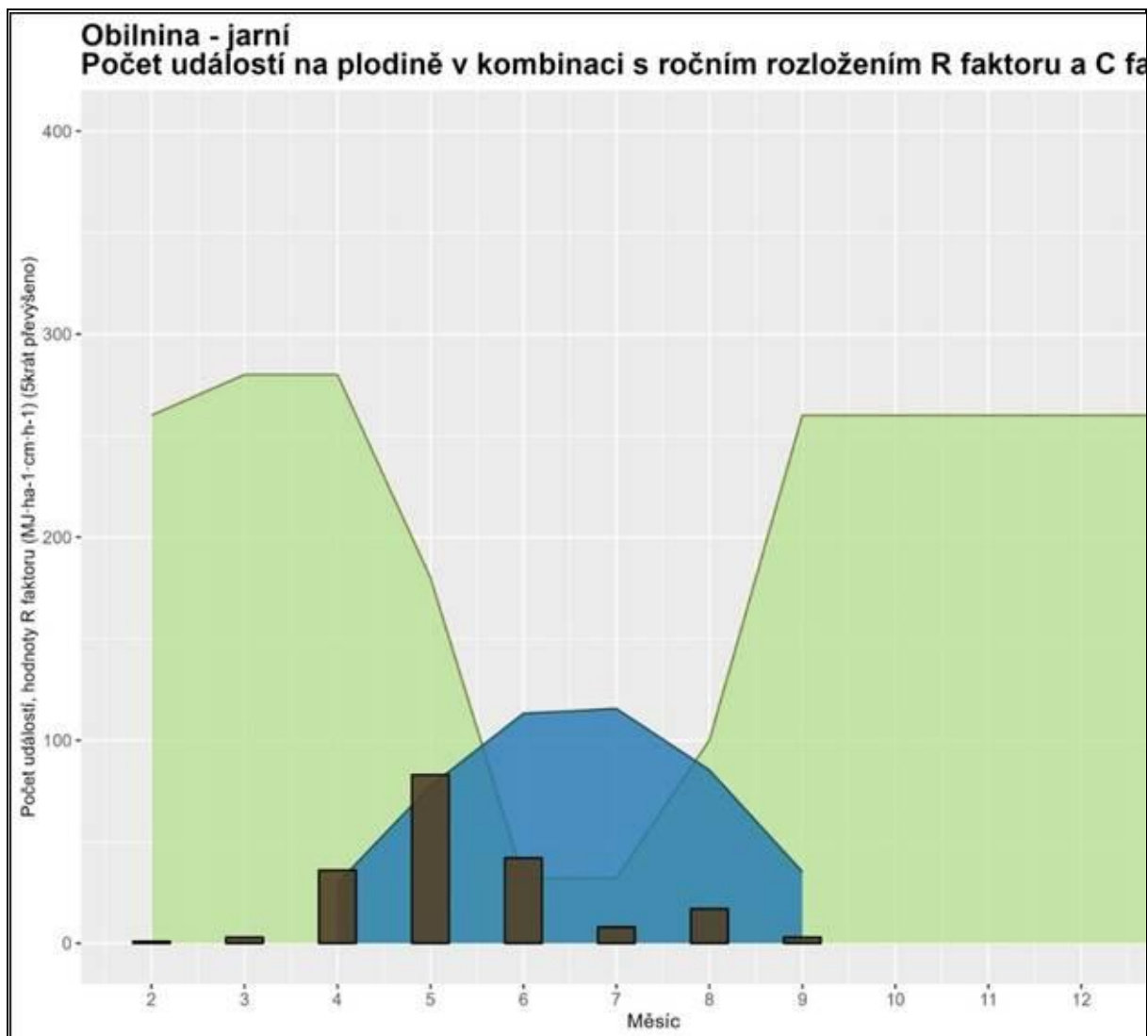
Pro ozimé obilniny se naměřené hodnoty SLR v podzimním období pohybují na úrovni 0,45, nicméně v dalších fázích je dosahováno poměrně brzy velmi výrazného ochranného účinku ($SLR = 0,027$ pro období sklizně). Ozimá obilnina tak dobře chrání povrch od jarního nástupu období erozních srážek. Při jejím zařazení v konvenčním osevním postupu je dle naměřených hodnot pomocí simulátoru deště dosahováno hodnoty kolem 0,24, což je o 0,02 nižší než dříve používané hodnoty dle Wischmeiera. V níže prezentovaném grafu je názorně zobrazen průběh C faktoru ozimé obilniny (zelená plocha) se zastoupením R faktoru v jednotlivých měsících (modrá plocha) a počtem reálných erozních událostí (hnědé sloupce).

Průběh C faktoru ozimé obilniny v porovnání s průběhem R faktoru a zobrazeným počtem erozních událostí
(Zdroj: Monitoring eroze)

Pro jarní obilniny se naměřené hodnoty SLR v prvních dvou fázích rovněž příliš neliší od Wischmeierových hodnot (0,45). Právě tyto vysoké hodnoty SLR od doby přípravy půdy před setím do zapojení porostu (6-7 týdnů od založení porostu) jsou rizikové pro vznik eroze. Jak ukazuje časová distribuce faktoru erozní účinnosti deště, v letech 1990 až 2020 bylo v měsících duben a květen v průměru 23,4 % erozně účinných srážek. Při zařazení jarní obilniny v konvenčním osevním postupu je dle měření C faktor na úrovni 0,22.

V níže prezentovaném grafu je názorně zobrazen průběh C faktoru jarní obilniny (zelená plocha) se zastoupením R faktoru v jednotlivých měsících (modrá plocha) a počtem reálných erozních událostí (hnědé sloupce).

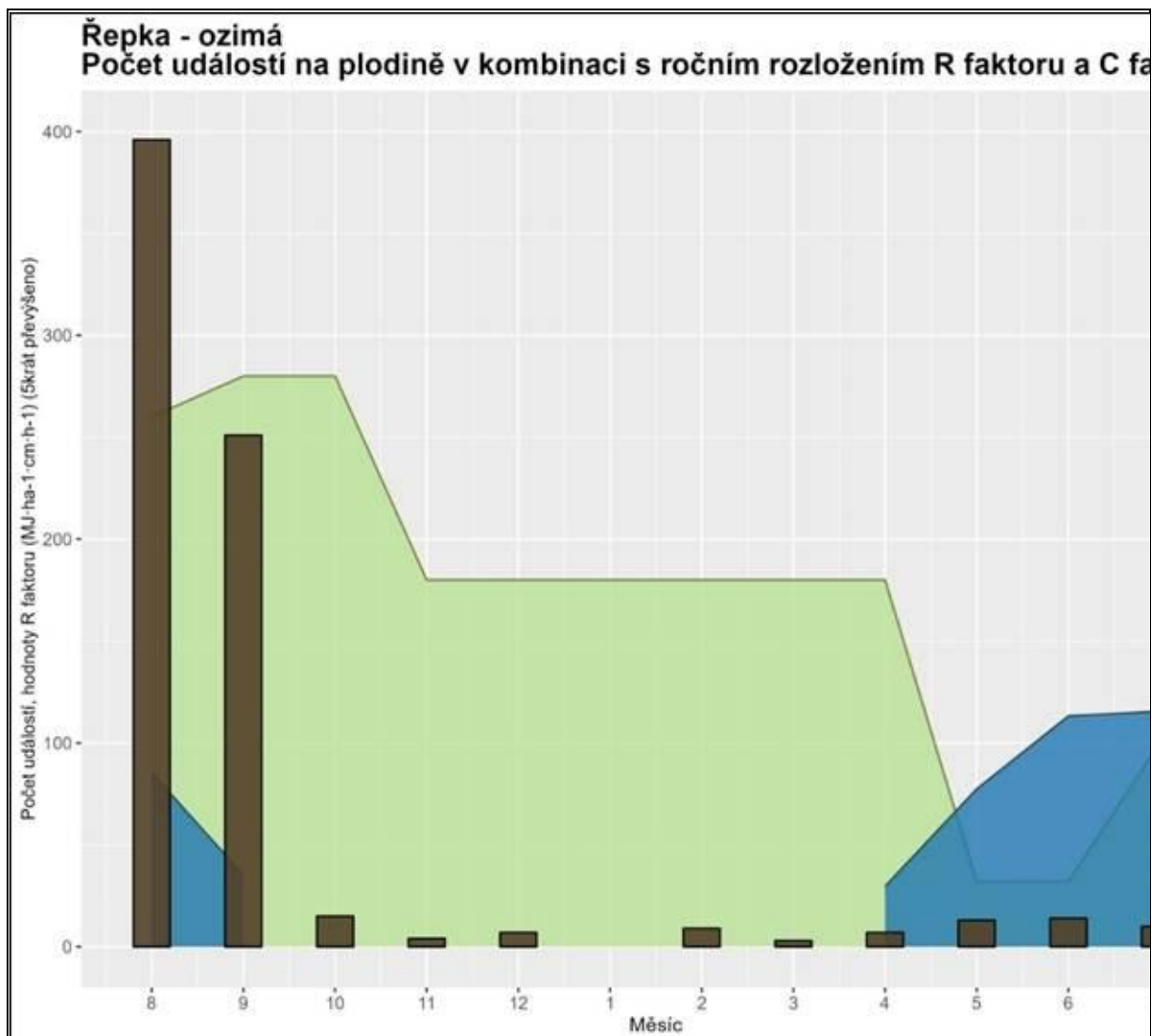

Průběh C faktoru jarní obilniny v porovnání s průběhem R faktoru a zobrazeným počtem erozních událostí

(Zdroj: Monitoring eroze)

U řepky ozimé je průměrná hodnota C – faktoru v osevním postupu srovnatelná s jarními obilninami ($C = 0,21$). Velmi negativně se však projevuje období od přípravy půdy, setí až do zapojení porostu, kdy je minimálně 5-6 týdnů od založení porostu půda bez pokryvu a riziko přívalových srážek velmi vysoké. Procentické rozložení R faktoru je pro srpen a září 26,4 %.

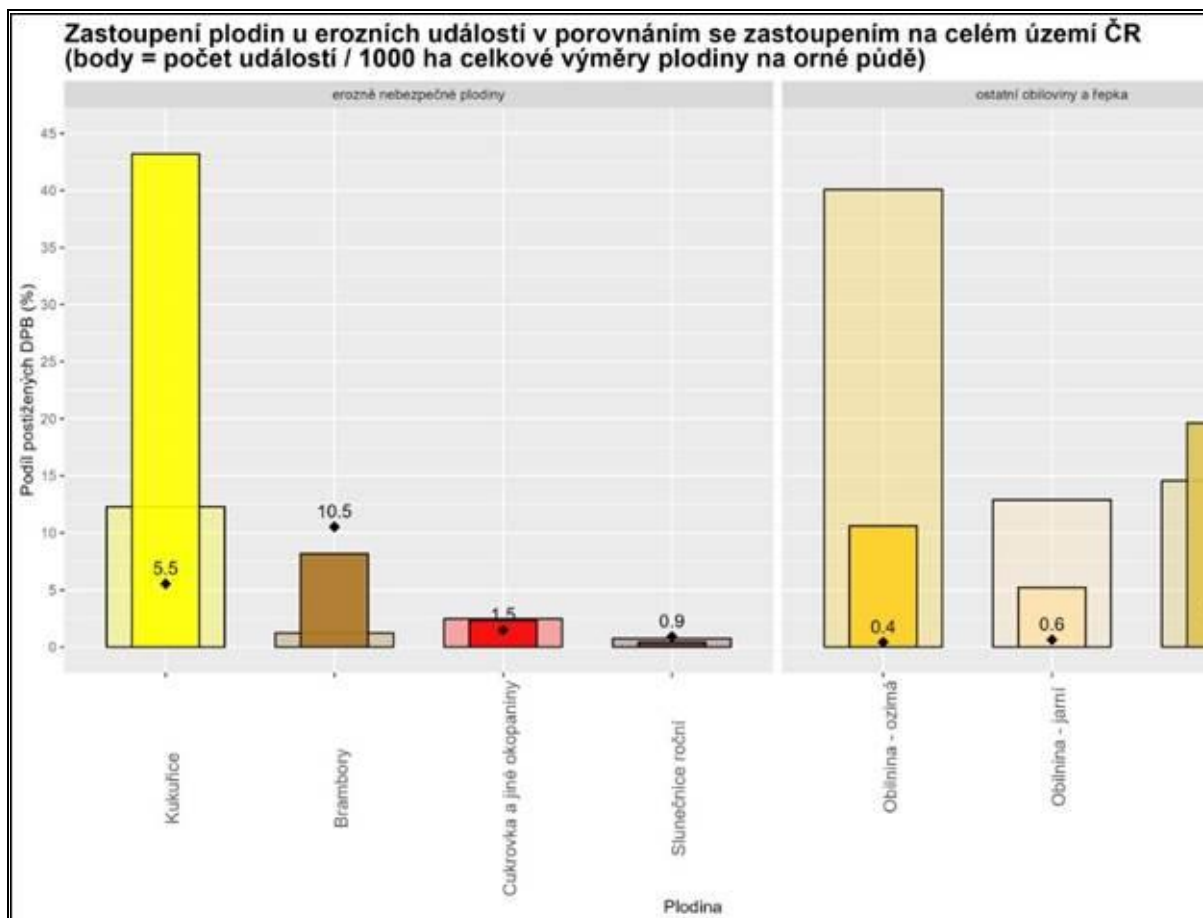
V níže prezentovaném grafu je názorně zobrazen průběh C faktoru řepky ozimé (zelená plocha) se zastoupením R faktoru v jednotlivých měsících (modrá plocha) a počtem reálných erozních událostí (hnědé sloupce).

Průběh C faktoru jarní obilniny v porovnání s průběhem R faktoru a zobrazeným počtem erozních událostí

(Zdroj: Monitoring eroze)

Důležité je srovnání zastoupení počtu erozních událostí v kontextu celkové výměry, respektive zastoupení na celkové výměře pěstování jednotlivých plodin v grafu níže. Užší sloupce značí podíl ze všech poškozených DPB erozní událostí pro konkrétní plodinu a širší (světlejší) sloupce značí zastoupení plodiny na výměře orné půdy v %.

Zastoupení plodin u erozních událostí v porovnání se zastoupením na celém území ČR
(Zdroj: Monitoring eroze, LPIS)

Tabulka: Ozimé obilniny a jejich výměra na ploše MEO vr

Plodina název	Plocha (ha)
Pšenice setá ozimá	217 375.89
Ječmen ozimý víceřadý	31 048.04
Tritikale ozimé	13 780.34
Ječmen ozimý dvouřadý	11 931.22
Žito ozimé	9 787.02
Pšenice špalda ozimá	1 665.60
Žito energetické	550.63
Směsky obilovin	284.54
Oves pluchatý ozimý	100.82
Žito trsnaté (lesní)	76.35
Oves nahý ozimý	21.86
Pšenice tvrdá ozimá	0

Výše uvedené skutečnosti je nezbytně nutné vnímat v tom kontextu, že ČR má legislativně zakotvený samostatný robustní systém ochrany půdy včetně její ochrany před erozí. Jeho základní rámec vytváří zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon mimo jiné zakazuje způsobovat ohrožení zemědělské půdy erozí překračováním přípustné míry jejího erozního ohrožení stanovené prováděcím právním předpisem a zakazuje poškozovat fyzikální, chemické nebo biologické vlastnosti zemědělské půdy jejím zhutňováním, zamokřováním, vysoušením, překrýváním nebo narušováním erozí. Vlastníkům, případně nájemcům zákon ukládá, aby hospodařili na ZPF tak, aby neznečistovali půdu a tím i potravní řetězec a zdroje pitné vody škodlivými látkami ohrožujícími zdraví nebo život lidí a existenci živých organismů, nepoškozovali okolní pozemky a příznivé fyzikální, biologické a chemické vlastnosti půdy a chránili obdělávané pozemky podle schválených projektů pozemkových úprav.

V případě zjištění způsobu hospodaření, které není v souladu se zákonem a dochází k poškození nebo kontaminaci půdy, je příslušný orgán ochrany zmocněn k provedení správního řízení k uložení opatření. Způsob nápravy při erozním ohrožení volí původce závadného stavu podle prováděcího právního předpisu. Tímto prováděcím právním předpisem je vyhláška č. 240/2021 Sb., o ochraně zemědělské půdy před erozí (dále PEV), která podrobně stanovuje řešení erozního ohrožení vodní erozí a dále způsob hodnocení erozního ohrožení zemědělské půdy vodní erozí, přípustnou míru erozního ohrožení vodní erozí a opatření k jeho snížení.

Podstatný je fakt, že PEV je založena na USLE, stanovuje přípustnou míru erozního ohrožení na základě průměrné dlouhodobé ztráty půdy vyjádřené v tunách na 1 ha za 1 rok v závislosti na hloubce půdy a referenčním výpočtem erozního ohrožení vodní erozí stanovuje výpočet provedený v Protierozní kalkulačce. Protierozní vyhláška je závazná pro celou plochu ZPF vyjma pozemků s trvalou kulturou nebo těch, na nichž jsou pěstovány zeleninové druhy, jahodník, léčivé, aromatické nebo kořeninové rostliny. Nápravná opatření jsou následně řešena s využitím propracovaného systému Monitoringu eroze zemědělské půdy s důrazem na opakované erozní události. Tento systém je nástrojem pro celorepublikový sběr dat o erozních událostech a hodnocení účinnosti protierozních opatření definovaných v platných právních normách. V rámci Monitoringu se zajišťují a vyhodnocují informace o proběhlých erozních událostech, které po vyhodnocení poskytují státní správě zpětnou vazbu o účinnosti přijatých opatření. Výstupy Monitoringu tak slouží pro definici nutných úprav opatření pro zmírnění negativních účinků erozních událostí na úrovni jednotlivých událostí i na národní úrovni.

Očekávané účinky změny

Změna se nedotkne plánované výměry, která je dotčená podmínkami DZES 5, nedochází tedy ke snížení úrovně protierozní ochrany. Úprava nastavení je navrhována s cílem:

- minimalizovat administrativní zátěž pro zemědělce i administrativní a kontrolní systém
- **doplnit možnost** využít běžící systémy protierozní ochrany, zejména Monitoring eroze
- posílit odpovědnost zemědělců za ochranu půdy

- umožnit flexibilitu zemědělců pro individuální řešení protierozní ochrany pro daný pozemek s ohledem na jeho tvar, umístění, geografickou polohu, půdní vlastnosti apod.
- **omezit** duplicity v systémech ochrany půdy, tzn. mezi DZES 5 a protierozní vyhláškou
- **omezit negativní ekonomické dopady na zemědělce i kontrolní systém Platební agentury u plodin, které podle odborného posouzení nevyžadují provedení POT v takové míře jako další plodiny, které jsou dosud vymezeny v DZES 5 (jedná se o ozimé obiloviny)**

Česká republika tímto nerezignuje na svoji ambici chránit 65 % orné půdy, cílem je snaha omezit nárůst nákladů na straně zemědělců i státní administrativy.

Změna bude platná ode dne 1. 7. 2025.

Dopad změny na cíle a ukazatele

Bez dopadu na cíle a ukazatele – výměry, které jsou vztaženy pod podmínky DZES 5 zůstávají beze změny.

Dopad změny na plán financování

Bez dopadu na finanční plán.

3.10.3.1 DZES 5: Obhospodařování s cílem snížit riziko degradace půdy a eroze, včetně zohlednění sklonu svahu

3.10.3.1.1 Shrnutí postupů v zemědělském podniku

Žadatel zajistí, že v rámci jím užívaného dílu půdního bloku, se zemědělskou kulturou standardní orná půda

na silně erozně ohrožených plochách SEO

1.

1. nebude pěstovat plodiny s nízkou ochrannou funkcí a
2. plodiny se střední ochrannou funkcí bude pěstovat jen s půdoochrannými technologiemi,

na mírně erozně ohrožených plochách MEO I. (vyšší riziko eroze)

2.

1. **plodiny** se střední a nízkou ochrannou funkcí, **s výjimkou ozimých obilovin**, bude pěstovat **jen** s některou **ze stanovených** půdoochranných technologií

na mírně erozně ohrožených plochách MEO II. (nižší riziko eroze)

1.

1. **plodiny** s nízkou ochrannou funkcí bude pěstovat s některou **ze stanovených** půdoochranných technologií

Na základě objektivních kritérií jsou vymezeny 3 kategorie erozní ohroženosti na orné půdě. Objektivními kritérii jsou sklonitost a délka svahu, struktura a textura ornice, obsah organické hmoty v půdě, náchylnost půdy k erozi, ochranný vliv vegetace, účinnost protierozních opatření, propustnost půdního profilu.

Dále jsou zohledněna kritéria pro vymezení plodin. Rozlišujeme plodiny s nízkou ochrannou funkcí (např. kukuřice, čirok, brambory, řepa, sója, slunečnice atd.) a plodiny se střední ochrannou funkcí (např. jarní obiloviny a řepka olejná).

V kategorii silně erozně ohrožené půdy SEO je požadováno úplné vyloučení pěstování erozně nebezpečných plodin (plodiny s nízkou ochrannou funkcí), plodiny se střední ochrannou funkcí lze pěstovat **jen** s využitím půdoochranných technologií.

Ve vedlejší kategorii mírně erozně ohrožených plochách MEO I. **je možné** pěstovat plodiny se střední a nízkou ochrannou funkcí, **s výjimkou ozimých obilovin, jen** s využitím půdoochranných technologií.

Ve vedlejší kategorii mírně erozně ohrožených plochách MEO II. je doporučeno pěstovat plodiny se střední bez omezení a plodiny s nízkou ochrannou funkcí jen s využitím půdoochranných technologií.

Každá kategorie má svoje odzkoušené a fungující technologie chránící půdu. Zemědělci volí technologii podle konkrétní plodiny a svého výrobního zaměření.

Systém kontroly půdoochranných technologií je možné na národní úrovni doplnit o využití systému Monitoringu eroze.

Pro plnění standardu bude uplatněna tolerance.

Změna nabývá účinnosti od 1.7.2025.

3.10.3.1.2 Územní rozsah (včetně erozí ohrožených oblastí a sklonu svahu)

Národní

Základní teoretická hodnota erozně ohrožené výměry činila v roce 2024 1,63 mil. ha souhrnné výměry počítáno na celý díl půdního bloku. V každém roce se výměry mění v závislosti na osevních postupech a plodinách.

3.10.3.1.3 Typ dotčených zemědělců

Příjemci přímých plateb podle kapitoly II hlavy III nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2115 nebo příjemci ročních premii podle článků 70, 71 a 72 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2115.

3.10.3.1.4 Vysvětlení příspěvku k tomu, jak dosáhnout hlavního cíle příslušného standardu DZES

Omezení projevů eroze je podpořeno stanovením specifických podmínek pro pěstování plodin s erozně nízkou nebo střední ochranou funkcí a stanovením povinnosti použití půdoochranných technologií při pěstování těchto plodin na plochách erozně ohrožené (EO) půdy.

Detailní metodika výpočtu EO

Základním podkladem pro hodnocení erozního ohrožení půdy v rámci GAEC 5 je vrstva vyjadřující maximálně přípustné hodnoty faktoru ochranného vlivu vegetace a protierozních opatření ($C_p \cdot P_p$). Výpočet vrstvy vychází z Univerzální rovnice ztráty půdy USLE (Wischmeier, Smith 1978), kdy výsledná hodnota $C_p \cdot P_p$ vyjadřuje požadovaný ochranný vliv vegetace a protierozních opatření vzhledem k přípustné průměrné roční ztrátě půdy (vyjadřuje tedy součin maximálně přípustné hodnoty faktoru ochranného vlivu vegetace a faktoru protierozních opatření, při jejichž překročení dojde k překročení přípustné průměrné roční ztráty půdy).

Do výpočtu je zahrnut vliv:

- faktoru sklonitosti svahu,
- faktoru délky svahu po spádnicí,
- faktoru erodovatelnosti půdy a
- faktoru erozní účinnosti přívalového deště.

Vyjádření vrstvy erozního ohrožení pro DZES 5 je erozní ohroženost vedena primárně na erozní parcely. Erozní parcela je část DPB, definována jednou skupinou plodin a jednou skupinou protierozních technologií z hlediska erozní nebezpečnosti. K erozní parcele je přiřazena jedna kategorie erozní ohroženosti na základě algoritmu z podkladové rastrové vrstvy erozní ohroženosti v systému LPIS. V rámci LPIS jsou uvedeny 4 kategorie (silně erozně ohrožené půdy – SEO, mírně erozně ohrožené půdy – MEO I., mírně erozně ohrožené půdy – MEO II. a neohrožené půdy – NEO). Vrstva je v LPIS pravidelně aktualizována podle podkladových dat. Pozemky na úrovni plochy plodiny nebo DPB vyhodnocujeme ve 4 kategoriích NEO, MEO I, MEO II, SEO. Nastavení eroze probíhá dlouhodobě ve spolupráci s Výzkumným ústavem monitoringu a ochrany půdy (VÚMOP). V rámci průběžných několikaletých testování a na základě výsledků dostává MZe doporučení k úpravě podmínek.

Limit 2 ha a menší - odůvodnění

Limit 2 ha je technicko-metodickým kritériem. Jedná se racionálně obhospodařovatelné plošky. Rastrová vrstva má pixely, které by neumožňovaly hospodařit, jedná se o zjednodušenou informaci, a proto bylo stanoveno kritérium 2 ha, které mělo postihnout významnost ploch, ale zároveň aby to umožnilo hospodaření v zemědělci v terénu.

Podmínky v ČR jsou specifické z pohledu velikosti půdních bloků, kde je jedna z nejvyšších velikostí v Evropě. Průměr na R je více než 10 ha, ale i několik stovek ha. Půda pod 2 ha tvoří pouze 2,6 % z celkové výměry orné půdy. Na DPB pod 2 ha je dle monitoringu eroze (systém prováděný Výzkumným ústavem meliorací a ochrany půdy) evidováno méně než 12 % všech zachycených erozních událostí a mají max. odtokovou délku v průměru 80,83 m a odborná literatura pro vznik soustředěného odtoku, který následně může vyvolat erozní proces, předpokládá min. odtokovou linii 100 m (Janeček et. al. 2012).

Plodiny

Dále jsou zohledněna kritéria pro vymezení plodin. Rozlišujeme erozně nebezpečné plodiny s nízkou ochrannou funkcí, kterými jsou zejména kukuřice, čirok, brambory, řepa, sója, slunečnice atd.) a plodiny se střední ochrannou funkcí (např. obiloviny jako jsou pšenice, ječmen, žito, oves atd. a řepka olejná), **u kterých je dále odlišena nižší potřeba ochrany realizací půdoochranné technologie u ozimých obilovin na plochách MEO s vysokým rizikem**. MZe ve spolupráci s VÚMOP ověřuje plodiny a kategorie plodin se mohou v rámci víceletých projektů obohacovat.

Vyloučení pěstování plodin a povinné použití půdoochranných technologií

V kategorii silně erozně ohrožené půdy je požadováno úplné vyloučení pěstování erozně nebezpečných plodin s nízkou ochrannou funkcí, plodiny se střední ochrannou funkcí se doporučuje pěstovat s využitím půdoochranných technologií.

Ve vedlejší kategorii mírně erozně ohrožené půdy I. je podmínkou pěstovat plodiny se střední ochrannou funkcí, **s výjimkou ozimých obilovin**, a erozní plodiny s nízkou ochrannou funkcí pouze s využitím půdoochranných technologií.

U mírně erozně ohrožené půdy II. je **možné** pěstovat plodiny se střední ochrannou funkcí bez omezení a erozně nebezpečné plodiny s nízkou ochrannou funkcí pouze s využitím půdoochranných technologií.

Půdoochranné technologie **jsou seskupeny do čtyř základních celků, které jsou postavené na prostorovém rozdělení pozemků, pokryvnosti a zlepšení struktury půdy a individuální POT certifikovaná odbornou institucí (osevní plán pro pozemek či celofaremní plán).**

Půdoochranné technologie, které jsou v jednotlivých kategoriích přiřazeny, mají vědecký základ nebo jsou odzkoušeny vědeckými pokusy a na základě probíhajících projektů jsou doplňovány.

Účinnost jednotlivých PT v rámci DZES 5

Vymezení erozní ohroženosti je provedeno na základě tzv. „Univerzální rovnice pro výpočet dlouhodobé ztráty půdy erozí“ (USLE).

Přípustná ztráta nastavena na 9 tun z hektaru za rok pro hluboké a středně hluboké půdy a 2 tuny z hektaru za rok na mělkých půdách, což znamená erozní ohroženost vymezenou na cca 65 % orné půdy.

- SEO je charakterizováno hodnotami Cp.Pp v rozmezí 0-0,045
- MEO I. je charakterizováno hodnotami Cp.Pp v rozmezí hodnotami 0,045-0,15
- MEO II. je charakterizováno hodnotami Cp.Pp v rozmezí hodnotami 0,15-0,4
- NEO je charakterizováno hodnotami Cp.Pp v rozmezí hodnotami 0,4 a výše

Účinnost protierozních opatření je pak definována faktorem ochranného vlivu vegetace a protierozních opatření (C.P), u kterého naopak platí, že čím nižší hodnota, tím vyšší účinnost (např. úhor má C.P = 1 a TTP má C.P = 0,005). Protierozní opatření by pak dle výše popsaného vymezení logicky měla zajistit následující ochranný vliv:

- pro SEO ochranný vliv charakterizován hodnotami Cp.Pp 0-0,045
- pro MEO I. ochranný vliv charakterizován hodnotami Cp.Pp v rozmezí 0,045-0,15
- pro MEO II. ochranný vliv charakterizován hodnotami Cp.Pp v rozmezí 0,15-0,4

Ochrana 65 % orné půdy je rozdělena mezi silně erozně ohrožené SEO a mírně erozně ohrožené plochy MEO I. a MEO II., jejichž vymezení je provedeno pomocí tzv. maximálně přípustné hodnoty faktoru ochranného vlivu vegetace a protierozních opatření (Cp.Pp). Zjednodušeně, čím nižší je tento faktor, tím účinnější opatření je potřeba přijmout, aby se nepřekračovala stanovená přípustná ztráta půdy erozí.

Od roku 2024 se sladila míra smyvu z aktuálních 17 t/ha na 9 t/ha (stejně jako protierozní vyhláška). Což bude představovat 65 % výměry orné půdy na úrovni dílů půdních bloků. Přechodné období se předpokládá za účelem přizpůsobení zemědělců a jejich osevních postupů.

Výměry erozně ohrožených ploch počítáno na plochy erozně ohrožené půdy z rastrové vrstvy v LPIS:

- MEO I. výměra 433 217 ha - počítáno z rastrové vrstvy v LPIS,

- MEO II. výměra 705 709 ha - počítáno z rastrové vrstvy v LPIS,
- SEO výměra 60 658 ha - počítáno z rastrové vrstvy v LPIS.

Původně uvedené výměry erozně ohrožené půdy byly odhadnuty na celkem 1,6 mil. ha, což představuje 65 % výměry standardní orné půdy z plošnější vrstvy vypočítané na celé díly půdního bloku. Vzniklý rozdíl 400 tis. ha je způsoben odlišným nápočtem, nyní jsou plochy napočteny z rastrové vrstvy v LPIS. Zaručujeme, že výměra na celé díly půdních bloků bude odpovídat původnímu vyčíslení.

Zohlednění faktoru sklonitosti svahu

Faktor sklonu svahu ve výpočtu USLE – dle ověřované univerzální rovnice dlouhodobé ztráty půdy USLE se jedná zejména o faktor sklonu svahu vyjadřující vliv sklonu svahu na velikost ztráty půdy erozí (bezrozměrný – poměr smyvu ke smyvu na jednotkovém pozemku sklonu 9 %, tj. 5,16°). Délka a sklon svahu dohromady tvoří tzv. topografický faktor, který vyjadřuje vliv morfologie terénu na vývoj erozních procesů. Tento faktor představuje poměr ztráty půdy na testovaném pozemku ke ztrátě půdy na standardním pozemku délky 22,13 m a sklonu 9 %. Faktor sklonu svahu vyjadřuje vliv sklonu svahu na velikost ztráty půdy erozí.

Půdoochranné technologie

Zemědělci volí technologii podle konkrétní plodiny, tvaru pozemku, **lokality apod. Půdoochranné technologie jsou seskupeny do čtyř základních celků, které jsou postavené na prostorovém rozdělení pozemků, pokryvnosti a zlepšení struktury půdy, a individuální POT certifikovaná odbornou institucí (osevní plán pro pozemek či celofaremní plán).**

Jedná se o:

- 1. POT založené na prostorovém dělení pozemku (např. obsetí ochrannými pásy, ochranné pásy, přerušovací pásy, rozdělení pozemků na menší výměry, využití střídání ploch plodin s vyšší ochrannou funkcí)**
- 2. POT založené na zajištění pokryvnosti půdy (např. zakládání porostu do ochranné plodiny nebo rostlinných zbytků, přímé setí, podsev, strip-till, setí do pomocné plodiny/ předplodiny)**
- 3. POT založené na zlepšení struktury půdy (např. osevní sled se zlepšujícími plodinami, organická hmota v půdě, důlkování – hrázkování, hloubkové kypření, podrývání)**
- 4. POT individuálně zvolené pro určitý pozemek/celofaremní plán a certifikovaná odbornou institucí.**

Monitoring eroze

Monitoring eroze zemědělské půdy je nástrojem pro celorepublikový sběr dat o erozních událostech, prováděný Státním pozemkovým úřadem. V rámci Monitoringu se zajišťují a vyhodnocují informace o proběhlých erozních událostech.

Monitoring eroze zemědělské půdy je společným projektem Státního pozemkového úřadu a Výzkumného ústavu monitoringu a ochrany půdy, v.v.i. (VÚMOP). Postupy Monitoringu eroze zahrnují evidování a posouzení erozních událostí, které mají být po zjištění nového výskytu události zaznamenány a vloženy do webového portálu, dále zpracovány a vyhodnoceny.

Monitoring eroze kromě vyšší moci uvedené ve strategickém plánu zohledňuje rovněž i dlouhodobý postup hospodaření zemědělce v předchozích 5ti letech při obdělávání půdy, a to včetně aplikovaných půdoochranných technologií.

Odůvodnění pro změny pro rok 2024:

V rámci přípravy standardu od roku 2024 ČR došla k tomu, že je třeba upravit zacílení standardu prostřednictvím přesnější metodiky definování jednotlivých kategorií erozní ohroženosti. Je třeba zdůraznit, že se nejedná o snížení našeho závazku poskytovat ochranu půdy na úroveň tolerance ztráty půdy 9t/ha/rok (a 2t/ha/rok). Tento závazek, který byl schválen ve SP potvrzujeme a garantujeme. Navrhovanou změnou chceme zajistit cílenější nastavení přesnějším rozlišením a tím i efektivnější postupy vedoucí k lepším výsledkům standardu DZES 5.

Jedná se o individuální přístup, který zajistí umožnění pěstování většího spektra plodin, bohatší osevní plány a tím celkově vyšší environmentální přínos. Pokračování současného stavu nastavení eroze by mohlo mít negativní dopady, jako je např. absolutní zákaz pěstování erozně rizikových plodin omezuje pěstovat tyto plodiny jen v určitých oblastech a z toho se vyvíjí neustále vysilování půdy, nemožnost rotace plodin, výskyt škůdců atp. Dále by nerealizace opatření mohla vést k omezení poskytování ekosystémových služeb vlivem zrychlené vodní eroze. Dochází tak k ochuzení zemědělské půdy o nejurodnější část – ornici, zhoršení fyzikálně-chemických vlastností půd, zmenšení mocnosti půdního profilu, zvýšení šterkovitosti, snížení obsahu živin a humusu, snížení propustnosti půdy, poškození plodin, znesnadnění pohybu strojů po pozemcích a ztrátě osiv, sadby, hnojiv a přípravků na ochranu rostlin a tím samozřejmě i ke snížení hektarových výnosů.

S ohledem na současné nastavení erozních kategorií, které jsou nyní nastaveny velmi plošně, ČR došla k potřebnému kroku rozšířit kategorie erozní ohroženosti, jakož i rozšíření výměry na kterou se DZES vztahuje. Výměra erozně ohrožených ploch, který je uvedena ve SP SZP reflektuje nápočet platných dat na předchozí metodiku výpočtu SEO a MEO ploch napříč všemi kulturami. Postupně při technických a metodických přípravách, které si vyžádala Protierozní vyhláška a nový Strategický plán společné zemědělské politiky 2023–2027 došla ČR prostřednictvím VÚMOP k přesnějšímu a cílenějšímu nastavení členění vrstev a zpřísnění přípustné ztráty půdy ze současných 17 t.ha-1 .rok-1 resp. 4 t.ha-1 .rok-1 na 9 t.ha-1 .rok-1 resp. 2 t.ha-1 .rok-1.

Tento přístup zajistí umožnění většího spektra plodin, bohatší osevní plány a tím environmentální přínos. Pokračování současného stavu nastavení eroze by mohlo mít negativní dopady, jako je např. absolutní zákaz pěstování erozně rizikových plodin omezuje pěstovat tyto plodiny jen v určitých oblastech a z toho se vyvíjí neustále vysilování půdy, nemožnost rotace plodin, výskyt škůdců atp. Dále by nerealizace opatření mohla vést k omezení poskytování ekosystémových služeb vlivem zrychlené vodní eroze.

Návrhy nové kategorizace vrstvy erozní ohroženosti byly provedeny na dvou úrovních. V první řadě byly hledány limitní hodnoty Cp.Pp pro vymezení SEO ploch. Limity Cp.Pp faktoru byly posunuty pouze v intervalu, nedošlo tedy ke změně samotného Cp.Pp faktoru. V dalším kroku byly hledány limity pro rozdělení ploch MEO na podrobnější kategorie MEO I a MEO II a to za účelem potřeby optimalizovat aplikaci protierozních opatření podle členění kategorií. Tato potřeba mimo jiné vyplynula z analýz a výsledků Monitoringu eroze zemědělské půdy. Tyto výsledky poukazují na vysoký počet výskytu erozních událostí na stávajících MEO u plodin s nízkou ochrannou funkcí. S ohledem na výše uvedené byly stanoveny 4 kategorie erozní ohroženosti. V kategorii silně erozně ohrožené půdy je požadováno úplné vyloučení pěstování erozně nebezpečných plodin s nízkou ochrannou funkcí, plodiny se střední ochrannou funkcí lze pěstovat s využitím půdoochranných technologií. V kategorii první mírně erozně ohrožené půdy plodiny se střední a nízkou ochrannou funkcí bude pěstovat pouze s půdoochrannými technologiemi (přísnějšími). V kategorii druhé mírně erozně ohrožené půdy je možné pěstovat plodiny se střední ochrannou funkcí bez omezení a erozně nebezpečné plodiny s nízkou

ochrannou funkcí pouze s využitím půdoochranných technologií. V kategorii neohrožené půdy bez omezení. Půdoochranné technologie, které jsou v jednotlivých kategoriích přiřazeny, mají vědecký základ nebo jsou odzkoušeny vědeckými pokusy. Ve spolupráci s Výzkumným ústavem meliorací a ochrany půdy MZe se připravují nové postupy na erozně ohrožených plochách společně s půdoochrannými technologiemi, které jsou garantované a jsou přiřazovány s ohledem na jejich účinnost vůči konkrétní protierozní kategorii. Podle nich pak budou zemědělci postupovat, aby ochránili půdu a zároveň zachovali zemědělskou produkci. POT jsou průběžně přezkoumávány tak, aby byla zajištěna jejich účinnost, kterou ČR garantuje. Po odborném posouzení ČR garantuje, že se jedná se o cílenější umožnění bohatších osevních sledů s vyšší environmentální ambicí a dochází tak ke zpřísnění postupů při ochraně půdy před erozí.

Změna nabývá účinku pro ozimé plodiny vyseté v roce 2025, konkrétně od 1.7.2025.

Odůvodnění změny účinnosti z 1.7.2024 na 1.7.2025:

Při schvalování byl do Strategického plánu zakotven závazek přizpůsobit od 1.7.2024 DZES 5 parametrům tzv. Protierozní vyhlášky, konkrétně zohlednit přísnější hodnoty přípustné ztráty půdy. Přímá implementace těchto parametrů však byla (časově až po schválení Strategického plánu) vyhodnocena jako riziko významných dopadů na postupy hospodaření, pokud by se zároveň neprovedla revize metodického postupu, podle něhož byly ve Strategickém plánu vymezeny erozně ohrožené plochy původně.

Proto bylo v roce 2023 nutné provést modifikaci Strategického plánu a převymezit nové metodické kategorie erozní ohroženosti. Bez této změny, provedené ve Strategickém plánu v roce 2023, by došlo k oslabení a výraznému zúžení osevních sledů a pokračování by mohlo mít negativní dopady jako je např. absolutní zákaz pěstování erozně rizikových plodin. To by vedlo k omezení pěstovat určité plodiny pouze v určitých oblastech a z toho se vyvíjí neustálé vysilování půdy, nemožnost rotace plodin, výskyt škůdců atp.

Návazně na schválenou změnu byly zahájeny přípravy implementace s předpokládaným termínem spuštění nového nastavení DZES 5 od 1. 7. 2024, tedy pro vysetí ozimých plodin 2024.

Byla zřízena odborná pracovní skupina s reprezentativním zastoupením vědecké a výzkumné sféry, státní správy a nevládních neziskových organizací, včetně environmentálních. V pracovní skupině byly velmi podrobně diskutovány detailní podmínky DZES 5, aby bylo při budoucím nastavení dosaženo maximálních environmentálních benefitů.

Nicméně v rámci diskusí a v kontextu jednotlivých kroků příprav se postupně projevila potřeba odkladu termínu spuštění o rok později, a to z následujících důvodů:

- komplikovaně se dosahovala shoda zemědělské veřejnosti, odborných institucí a nevládních organizací o detailech půdoochranných technologií,
- technické zajištění datových úprav v LPIS, tzn. implementace nové vrstvy erozního ohrožení do LPIS bylo časově náročnější, než se původně předpokládalo. Teprve na základě zobrazení nového stavu v LPIS lze začít plánovat změny hospodaření.
- v důsledku výše uvedeného se opozdila příprava metodických a kontrolních mechanismů na straně platební agentury, zejména zatím není možnost využít ke kontrolám nové technologie,
- zemědělci nemají časový prostor, aby se přizpůsobili novým podmínkám např. z pohledu nutnosti nákupu nových technologií a mechanizace,

-osevní plány je nutné komplexně přehodnotit, a to také v kontextu naplňování osevních postupů, ochranných pásů, neprodukčních prvků, potřeby zajištění dostatečné krmivové základny, změny celkového hospodaření, změny diverzifikace,

-a v neposlední řadě nemají dostatečný prostor, aby se zásobili osivy, hnojivy, přípravky na ochranu rostlin.

Zdůrazňujeme, že se jedná o postupy vyžadující dlouhodobé plánování a komplexní přístup a změny v nich nejsou v krátkém čase realizovatelné. Nezbytný časový prostor je nutný, aby se zemědělci mohli s novým nastavením detailně seznámit a mohli začít s novým rozvržením v LPIS pracovat. Rovněž pro kontroly musí být připraven kontrolní systém ze strany platební agentury, včetně přípravy příslušných kontrolních postupů, naprogramování kontrolního software, reorganizace kontrolního harmonogramu atd.

ČR došla k tomu, že s ohledem na popsání skutečnosti a reálné možnosti zemědělské veřejnosti i státní správy včetně kontrolních institucí, je žádoucí posunout termín účinnosti tohoto nastavení na hospodářský rok k 1.7.2025 pro hospodářský rok 2025/2026.

V současné době probíhají intenzivní přípravy spuštění nového nastavení - byla připravena právní úprava, která stanovuje nové podmínky DZES 5, ale má v rámci českého legislativního procesu odloženou účinnost. Je zveřejněna vrstva nové eroze v registru půdy LPIS.

V přípravě jsou následující kroky: Podpůrné technické aplikace pro zemědělce, proškolení zemědělců, automatická kontrola v rámci předtisků, proškolení inspektorů SZIF, vhodné napojení na AMS systém.

Přípravné kroky budou finalizovány včas tak, aby nový systém mohl platit od 1.7.2025.

V mezidobí bude naplňování cíle DZES 5 zajištěno podle podmínek platných v roce 2023, tedy na minimálně 25 % výměry orné půdy.

Provedením změny, tedy posunem účinnosti nového nastavení DZES 5 na 1. 7. 2025, bude poskytnutý zemědělské praxi i administrativě dostatečný časový prostor na přizpůsobení se změnám. Bude zajištěna dostatečná informovanost a proškolení zemědělců k novým postupům, zemědělci přehodnotí své dosavadní osevní plány, dostatečně včas si zajistí potřebné vstupy jako osivo, hnojiva apod.

Díky dostatečnému časovému prostoru a možnosti důkladného proškolení zemědělců bude zajištěna realizace podmínek správným způsobem, bez případných chyb v postupu.

Odůvodnění pro změny pro hospodářský rok 2026:

Podle nastaveného harmonogramu byly v roce 2023 a 2024:

- nastaveny kategorie erozního ohrožení pozemku a implementovány do LPIS
- revidovány podmínky půdoochranných technologií a upraveny jejich parametry s ohledem na účinnost
- připraveno technické prostředí v LPIS pro žadatele, tj. pre-checks postupy vybraných půdoochranných technologií
- připravena metodická příručka pro žadatele
- zahájeno školení zemědělských poradců

Na základě výše uvedených kroků byla otevřena detailní technická diskuse. V ní pak ze zemědělské praxe i ze strany poradců byly vzneseny připomínky k nadměrné komplikaci systému a nízké srozumitelnosti podmínek pro zemědělce. Rovněž zazněly připomínky, že ve specifických situacích si nastavení vyžaduje velmi nákladné řešení. Kritizována byla také byrokratická zátěž a komplikovaná proveditelnost.

Návazně na tyto argumenty byla plánovaná změna opětovně přehodnocena a revidována s cílem:

- minimalizovat administrativní zátěž pro zemědělce i administrativní a kontrolní systém
- využít běžící systémy protierozní ochrany, zejména Monitoring eroze
- posílit odpovědnost zemědělců za ochranu půdy
- umožnit flexibilitu zemědělců pro individuální řešení protierozní ochrany pro daný pozemek s ohledem na jeho tvar, umístění, geografickou polohu, půdní vlastnosti apod.
- **omezit** duplicity v systémech ochrany půdy, tzn. mezi DZES 5 a protierozní vyhláškou

Po detailní technické diskusi se všemi zaangażovanými partnery Strategického plánu **bylo navrženo**, s účinností **pro hospodářský rok 2026**, upravit nastavení DZES 5 s využitím Monitoringu eroze pro plochy MEO I a MEO II, a motivací zemědělců uplatnit protierozní opatření dle vlastního uvážení, s cílem zabránění vzniku erozní události. Na plochách MEO I a MEO II byl pak výskyt erozní události v případech, kdy nebylo zemědělcem přijato dostatečné protierozní opatření, hodnocen jako porušení DZES 5.

Nicméně v kontextu zaslaného Observation Letteru (9. 4. 2025) a uskutečněné technické konzultace s EK (11. 4. 2025) nebyl ze strany EK souhlas s navrhovanou úpravou a posunem k výsledkově založenému nastavení. Česká republika po diskusi s pracovní skupinou Monitorovacího výboru původní návrh modifikace upravila následovně:

- platí povinnost realizace půdoochranných technologií na erozně ohrožených pozemcích
- technicky se revidují kategorie půdoochranných – struktura podle principu a účelu POT, zjednodušení, doplnění chybějících postupů
- stanovuje se výjimka z povinnosti realizovat půdoochranných technologií pro ozimé obiloviny na plochách MEO s vysokým rizikem
- na národní úrovni může být doplněn systém kontrol DZES 5 o nástroj “Monitoring eroze” s tím, že by se jednalo pouze o doplňkový postup – kontroly DZES 5, prováděné Platební agenturou ve stanoveném minimálním počtu, spočívající v kontrole realizace POT na SEO i MEO plochách

Příloha IV: Důvodová zpráva VÚMOP k vyjmutí ozimých obilovin z ploch MEO VR

K hodnocení dopadů změn nastavení DZES 5 od roku 2025 byla vypracována **Ústavem pro zemědělskou ekonomiku a informace (ÚZEI) dopadová analýza.**

Z jejích závěrů vyplývá, že podniky, které mají více než 50% orné půdy vymezené jako erozně ohrožené v rámci DZES 5, mají obtíže udržet stávající strukturu a systém střídání plodin. Tyto obtíže se ještě významně zvyšují, pokud pěstují krmiva pro přežvýkavce. Při vyšších podílech vymezených ploch se stává tento úkol již obtížně proveditelný a roste riziko redukce ploch tržních plodin. Navrhovaná revize by navýšila celkové plochy DZES 5 (tj. výměry plodin s nízkou a střední ochrannou funkcí na plochách SEO/MEO v ČR) o 603 tis. ha, což představuje nárůst o 421 %. Po revizi by se týkal DZES 5 celkem 10 400 podniků. Z těchto podniků by mělo 68 % podniků více než 50 % OP v DZES 5. Jedná se o nárůst o 135 %.

Počet podniků, kde podíl erozně ohrožené orné půdy převyšuje 90 % by se se zvýšil z 521 na 1 973 podniků. Po změně pravidel by vzrostl počet podniků s plodinami v SEO/MEO o takřka 3 000, což představuje nárůst o 38 %.

Podíl podniků, které mají více než 80 % erozně ohrožené orné půdy meziročně vzroste nejvíce u podniků, které hospodaří na více než 500 ha orné půdy (o 34 procentních bodů). U podniků do 100 ha podíl podniků, které mají více než 80% orné půdy erozně ohrožené, naroste o 15 procentních bodů, u podniků 100-500 ha o 28 procentních bodů.

Ukazuje se, že změnou rozlohy SEO/MEO by byly tedy více zasaženy podniky o rozloze do 500 ha a zvláště podniky se živočišnou výrobou, kde lze očekávat v některých případech i redukci ploch tržních plodin, aby bylo možné zachovat plochy pro pěstování krmiv.

U podniků lze očekávat značné navýšení administrativních nákladů. Prakticky ve všech zahrnutých podnicích byl avizován značný nárůst nároků na plánování střídání plodin (od dvojnásobku až po pětinasobek současné potřeby času).

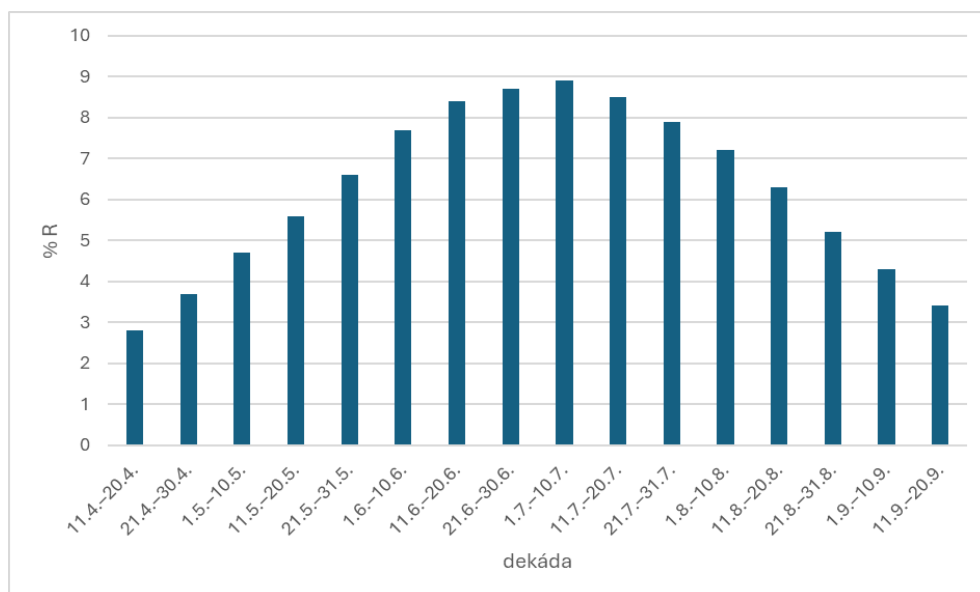
Po zavedení nových podmínek DZES 5 je předpoklad zvýšené finanční náročnosti vlivem realizace půdoochranných technologií ve výši 327,8 mil. Kč/rok. Administrativní náklady, které vzniknou revizí DZES 5 v roce 2025 jsou odhadovány na 86–195 mil. Kč/rok v závislosti na tom, zda se uvažuje hrubá mzda na úrovni kvalifikovaného pracovníka v zemědělství nebo ve výši řídicího pracovníka v zemědělství (dle ČSÚ 2023).

Odhadovaná ztráta na tržbách vlivem snížení výnosů by se po revizi DZES 5 mohla pohybovat kolem 75 mil. Kč/rok (rozdíl mezi 2024 a 2025).

Některé změny nebylo možné v rámci studie pro vysokou pestrost podnikových struktur kvantifikovat vůbec. Jedná se např. o vyčíslení toho, na jakých plochách dojde k zastavení nebo omezení produkce některých plodin, vyčíslení rozsahu možných sankcí, a pro kolik podniků by mohl být DZES 5 posledním faktorem vedoucím k ukončení činnosti. Lze tedy očekávat, že skutečný dopad by byl vyšší, než stanovený v této studii.

V návaznosti na současnou detailní diskuzi ke konečnému nastavení DZES 5 s cílem minimalizovat administrativní zátěž pro zemědělce i nároky na kontrolní systém a zároveň využít další nástroje protierozní ochrany, především platné protierozní vyhlášky (viz bližší informace níže), a s přihlédnutím na níže uvedená srovnání se jako nejmenší environmentální riziko jeví **vypuštění požadavku na dodatečná půdoochranná opatření pro ozimé obilniny na plochách MEO vr, tedy na celkové výměře více než 286 tis. ha** (bližší členění – viz tabulka na závěr textu). U jarních obilnin na výměře cca 81 tis. ha na ploše MEO vr, a v případě řepky na ploše cca 110 tis ha, je tato strategie ve smyslu protierozní ochrany výrazně méně efektivní.

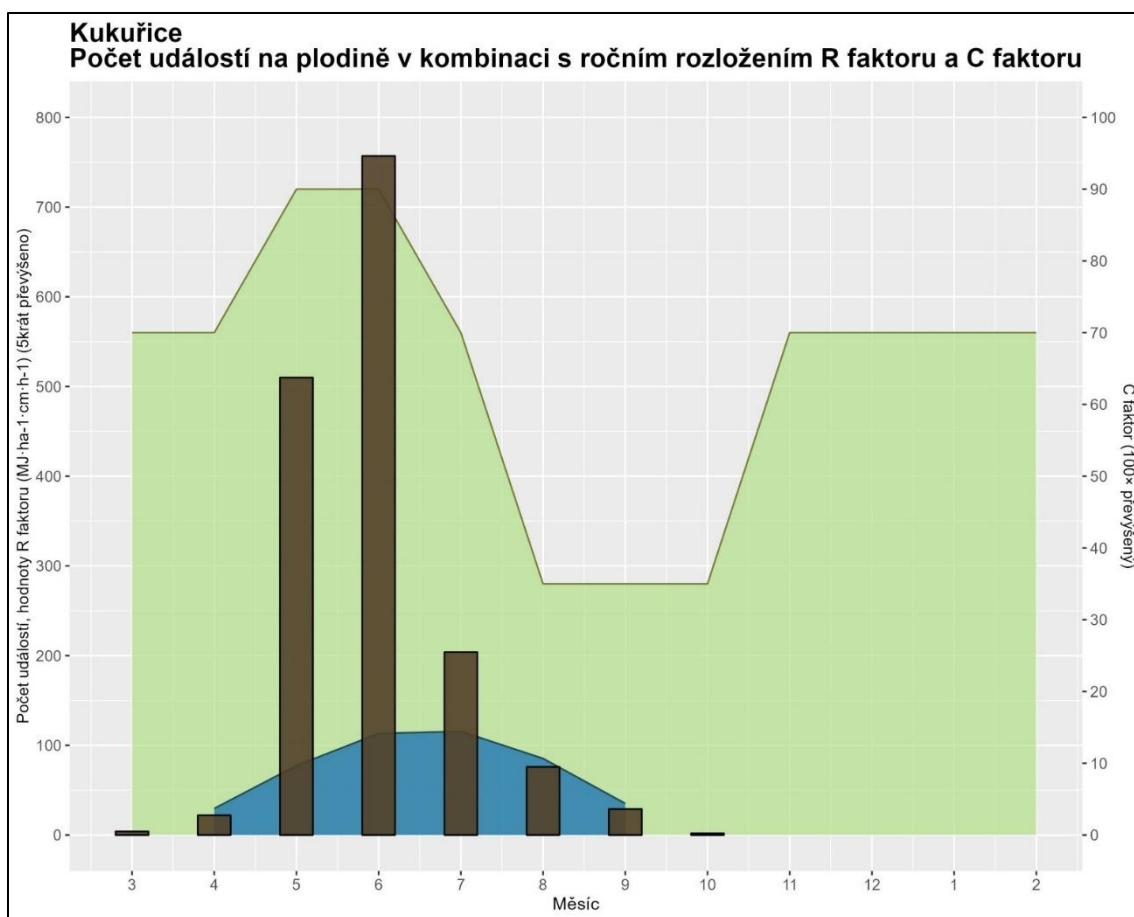
Rozdíl mezi schopnostmi poskytovat ochranný účinek před erozí mezi jednotlivými kategoriemi plodin je nejlépe patrný při srovnání SLR (Soil Lost Ratio) jako hlavního parametru pro výpočet faktoru ochranného vlivu vegetace (C faktor). C faktor patří k základním faktorům ovlivňujícím erozní procesy. V rámci Univerzální rovnice má tento faktor hodnoty v intervalu 0–1, kde na této stupnici nejnižší hodnoty mají plodiny či kultury nejlépe chránící půdu proti vodní erozi (např. trvalé travní porosty; nejvyšší hodnotu pak mají plodiny s nízkou ochranou proti erozi, zejména širokořádkové plodiny). C faktor vyjadřuje vliv osevního postupu a agrotechniky a je definován jako poměr ztráty půdy ze specificky obdělávaného pozemku k odpovídající ztrátě půdy z pozemku udržovaného jako trvalý kypřený úhor (Wischmeier a Smith, 1978). Hodnotu C faktoru ovlivňuje konkrétní kombinace vegetačního pokryvu, sledu plodin, použité agrotechniky, také však záleží na aktuální fázi rostlinného vývoje a na ochraně půdy, kterou poskytují rostlinné zbytky a vybrané agrotechnické operace v okamžiku příchodu deště (Wischmeier a Smith, 1978). Odvození faktoru C pro konkrétní lokalitu tedy vyžaduje i znalost rozložení výskytu erozně nebezpečných dešťů v průběhu roku. Účinnost vegetačního pokryvu se v průběhu roku postupně mění.

Rozdělení erozně účinných srážek v průběhu roku Zdroj: Podhrázká a kol. (2024)

U plodin s nízkou ochrannou funkcí se hodnota C faktoru pohybuje v rozmezí 0,3 až 0,5. Například naměřené hodnoty SLR pro kukuřici jsou ve druhém měsíci po zasetí ještě na úrovni 0,7, což znamená, že byl naměřen smyv pouze o 25 % nižší než na kultivovaném úhoru. I když se typická celoroční průměrná hodnota C-faktoru kukuřice na základě měření simulátorem deště pohybuje v rozmezí 0,36 – 0,39, z průběhu křivky SLR je zřejmé, **že riziko pěstování kukuřice významně vzrůstá při pozdním setí v první polovině května, kdy distribuce faktoru erozní účinnosti deště za květen dosahuje v průměru 17 % ročních erozně účinných srážek.**

V níže prezentovaném grafu je názorně zobrazen průběh C faktoru kukuřice (zelená plocha) se zastoupením R faktoru v jednotlivých měsících (modrá plocha) a počtem reálných erozních událostí (hnědé sloupce) na kukuřici.

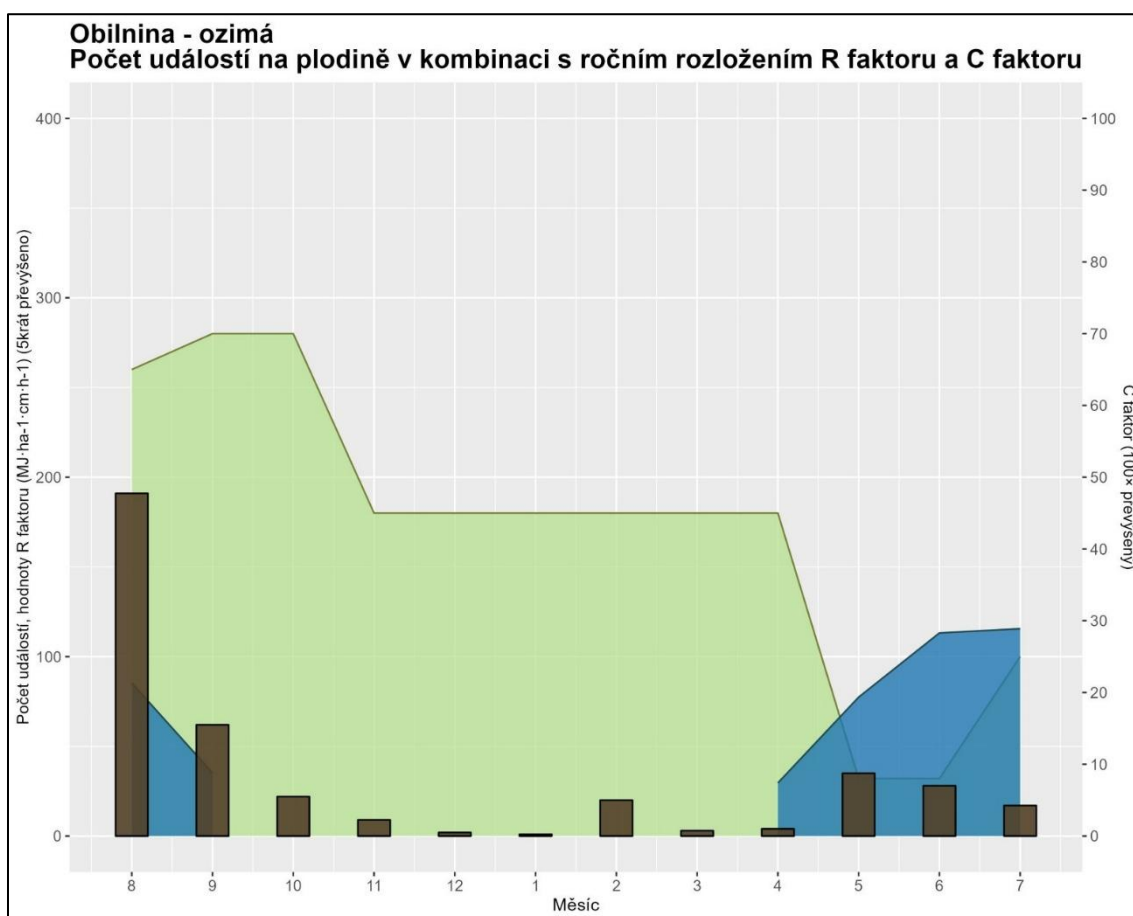

Průběh C faktoru kukuřice pěstované konvenčně v porovnání s průběhem R faktoru a zobrazeným počtem erozních událostí (Zdroj: Monitoring eroze)

Pro **ozimé obilniny** se naměřené hodnoty SLR v podzimním období pohybují na úrovni 0,45, nicméně v dalších fázích je dosahováno poměrně brzy velmi výrazného ochranného účinku (SLR = 0,027 pro období sklizně). **Ozimá obilnina tak dobře chrání povrch od jarního nástupu období erozních srážek.** Při jejím zařazení v konvenčním osevním postupu je dle

naměřených hodnot pomocí simulátoru deště dosahováno hodnoty kolem 0,24, což je o 0,02 nižší než dříve používané hodnoty dle Wischmeiera.

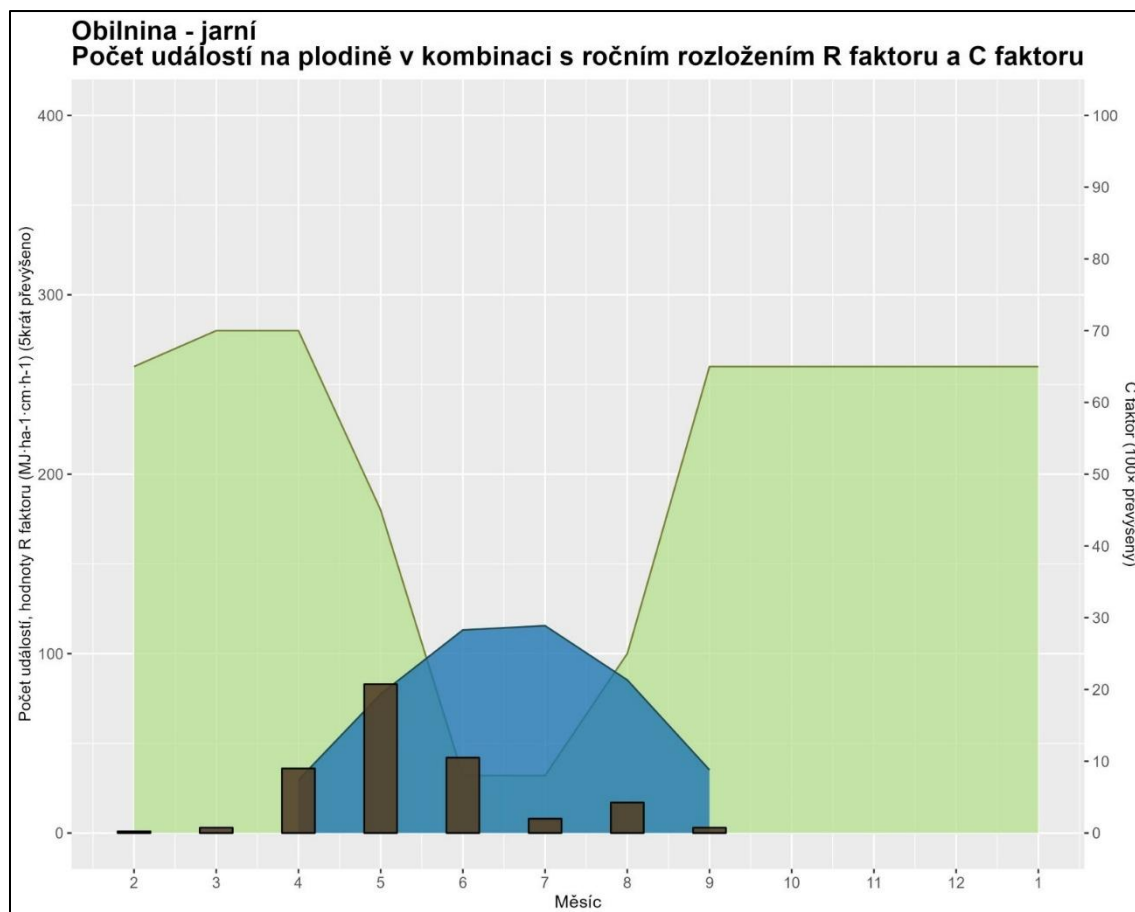
V níže prezentovaném grafu je názorně zobrazen průběh C faktoru ozimé obilniny (zelená plocha) se zastoupením R faktoru v jednotlivých měsících (modrá plocha) a počtem reálných erozních událostí (hnědé sloupce).

Průběh C faktoru ozimé obilniny v porovnání s průběhem R faktoru a zobrazeným počtem erozních událostí
(Zdroj: Monitoring eroze)

Pro **jarní obilniny** se naměřené hodnoty SLR v prvních dvou fázích rovněž příliš neliší od Wischmeierových hodnot (0,45). **Právě tyto vysoké hodnoty SLR od doby přípravy půdy před setím do zapojení porostu (6-7 týdnů od založení porostu) jsou rizikové pro vznik eroze.** Jak ukazuje časová distribuce faktoru erozní účinnosti deště, v letech 1990 až 2020 bylo v měsících duben a květen v průměru 23,4 % erozně účinných srážek. Při zařazení jarní obilniny v konvenčním osevním postupu je dle měření C faktor na úrovni 0,22.

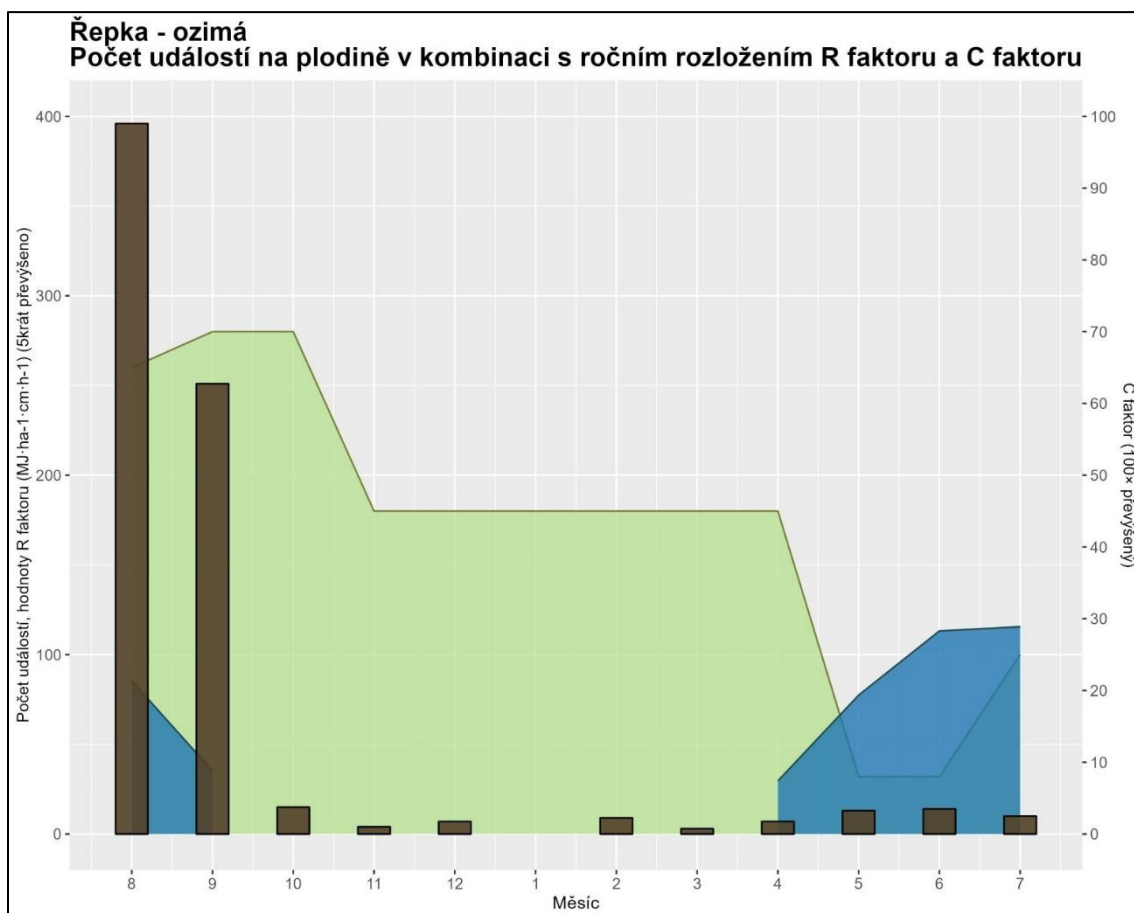
V níže prezentovaném grafu je názorně zobrazen průběh C faktoru jarní obilniny (zelená plocha) se zastoupením R faktoru v jednotlivých měsících (modrá plocha) a počtem reálných erozních událostí (hnědé sloupce).

Průběh C faktoru jarní obilniny v porovnání s průběhem R faktoru a zobrazeným počtem erozních událostí
(Zdroj: Monitoring eroze)

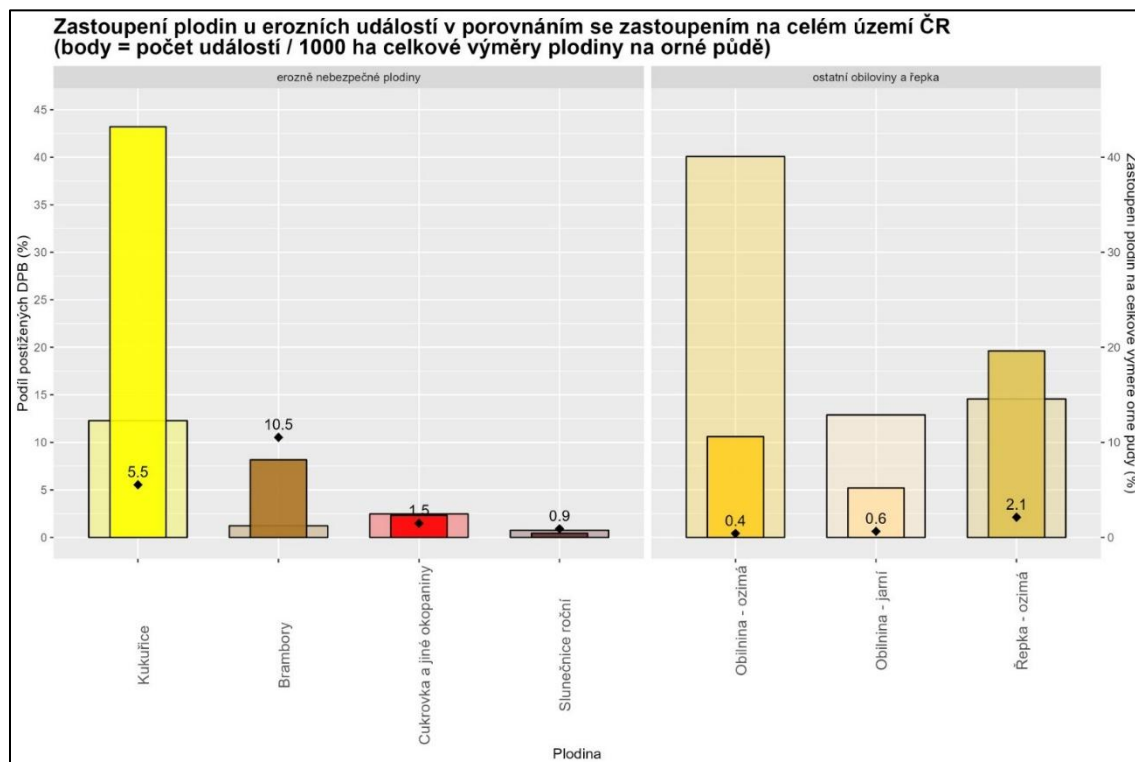
U **řepky ozimé** je průměrná hodnota C – faktoru v osevním postupu srovnatelná s jarními obilninami ($C = 0,21$). Velmi negativně se však projevuje období od přípravy půdy, setí až do zapojení porostu, **kdy je minimálně 5-6 týdnů od založení porostu půda bez pokryvu a riziko přívalových srážek velmi vysoké**. Procentické rozložení R faktoru je pro srpen a září 26,4 %.

V níže prezentovaném grafu je názorně zobrazen průběh C faktoru řepky ozimé (zelená plocha) se zastoupením R faktoru v jednotlivých měsících (modrá plocha) a počtem reálných erozních událostí (hnědé sloupce).

Průběh C faktoru jarní obilniny v porovnání s průběhem R faktoru a zobrazeným počtem erozních událostí
(Zdroj: Monitoring eroze)

Důležité je **srovnání zastoupení počtu erozních událostí v kontextu celkové výměry**, respektive zastoupení na celkové výměře pěstování jednotlivých plodin v grafu níže. Užší sloupce značí podíl ze všech poškozených DPB erozní událostí pro konkrétní plodinu a širší (světlejší) sloupce značí zastoupení plodiny na výměře orné půdy v %.

Zastoupení plodin u erozních událostí v porovnání se zastoupením na celém území ČR
(Zdroj: Monitoring eroze, LPIS)

Tabulka: Ozimé obilniny a jejich výměra na ploše MEO vr

Plodina název	Plocha (ha)
Pšenice setá ozimá	217 375.89
Ječmen ozimý víceřadý	31 048.04
Tritikale ozimé	13 780.34
Ječmen ozimý dvouřadý	11 931.22
Žito ozimé	9 787.02
Pšenice špalda ozimá	1 665.60
Žito energetické	550.63
Směsky obilovin	284.54
Oves pluchatý ozimý	100.82
Žito trsnaté (lesní)	76.35
Oves nahý ozimý	21.86
Pšenice tvrdá ozimá	0

Výše uvedené skutečnosti je nezbytně nutné vnímat v tom kontextu, že ČR má **legislativně zakotvený samostatný robustní systém ochrany půdy včetně její ochrany před erozí**. Jeho základní rámec vytváří zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění pozdějších předpisů. **Tento zákon mimo jiné zakazuje způsobovat ohrožení zemědělské půdy erozí překračováním přípustné míry jejího erozního ohrožení** stanovené prováděcím právním předpisem a zakazuje poškozovat fyzikální, chemické nebo biologické vlastnosti zemědělské půdy jejím zhutňováním, zamokřováním, vysoušením,

překrýváním nebo narušováním erozí. Vlastníkům, případně nájemcům zákon ukládá, aby hospodařili na ZPF tak, aby neznečistovali půdu a tím i potravní řetězec a zdroje pitné vody škodlivými látkami ohrožujícími zdraví nebo život lidí a existenci živých organismů, nepoškozovali okolní pozemky a příznivé fyzikální, biologické a chemické vlastnosti půdy a chránili obdělávané pozemky podle schválených projektů pozemkových úprav.

V případě zjištění způsobu hospodaření, které není v souladu se zákonem a dochází k poškození nebo kontaminaci půdy, je příslušný orgán ochrany zmocněn k provedení správního řízení k uložení opatření. Způsob nápravy při erozním ohrožení volí původce závadného stavu podle prováděcího právního předpisu. Tímto prováděcím právním předpisem je vyhláška č. 240/2021 Sb., o ochraně zemědělské půdy před erozí (dále PEV), která podrobně stanovuje řešení erozního ohrožení vodní erozí a dále způsob hodnocení erozního ohrožení zemědělské půdy vodní erozí, přípustnou míru erozního ohrožení vodní erozí a opatření k jeho snížení.

Podstatný je fakt, že PEV je založena na USLE, stanovuje přípustnou míru erozního ohrožení na základě průměrné dlouhodobé ztráty půdy vyjádřené v tunách na 1 ha za 1 rok v závislosti na hloubce půdy a referenčním výpočtem erozního ohrožení vodní erozí stanovuje výpočet provedený v Protierozní kalkulačce. Protierozní vyhláška je závazná pro celou plochu ZPF vyjma pozemků s trvalou kulturou nebo těch, na nichž jsou pěstovány zeleninové druhy, jahodník, léčivé, aromatické nebo kořeninové rostliny. Nápravná opatření jsou následně řešena s využitím propracovaného systému Monitoringu eroze zemědělské půdy s důrazem na opakované erozní události. Tento systém je nástrojem pro celorepublikový sběr dat o erozních událostech a hodnocení účinnosti protierozních opatření definovaných v platných právních normách. V rámci Monitoringu se zajišťují a vyhodnocují informace o proběhlých erozních událostech, které po vyhodnocení poskytují státní správě zpětnou vazbu o účinnosti přijatých opatření. Výstupy Monitoringu tak slouží pro definici nutných úprav opatření pro zmírnění negativních účinků erozních událostí na úrovni jednotlivých událostí i na národní úrovni.

Příloha V: Připomínky AOPK

(zasláno 28. 4. 2025)

Č.	Připomínka	Vypořádání
Nařízení vlády č. 73/2023 Sb. o stanovení pravidel podmíněnosti plateb zemědělcům, ve znění pozdějších předpisů		
1.	<p>§ 13 Standard zachování krajinných prvků <i>Znění neodpovídá Metodice vymezení krajinného prvku mokřad a skalka ani Nařízení vlády č. 83/2023 Sb., žádáme doplnit u seče a pastvy u jmenovaných prvků povinnost souhlasného stanoviska orgánu ochrany přírody;</i> navrhuje toto znění (úpravy červeně):</p> <p>(2) Běžné obhospodařování a využívání plochy krajinného prvku se nepovažuje za zrušení, poškození nebo využití k produkci, přičemž za běžné obhospodařování a využívání, které probíhá v souladu s podmínkami stanovenými v odstavci 1, se považuje</p> <p>a) zpřístupnění pro průchod či odpočinek hospodářských zvířat včetně extenzivní pastvy a ponechání nedopasků, které jsou v případě krajinného prvku mokřad a skalka podmíněny souhlasem orgánu ochrany přírody,</p> <p>b) pohyb osob, včetně výskytu pěšin,</p> <p>c) přejezd techniky,</p> <p>d) seč, pokud je provedena nejvýše jednou ročně a posečená biomasa je odklizená, nestanoví-li orgán ochrany přírody jinak, a která je v případě krajinného prvku mokřad a skalka podmíněna souhlasem orgánu ochrany přírody,</p> <p>e) další zásahy se souhlasem orgánu ochrany přírody.</p> <p>(3) Za zrušení nebo poškození krajinného prvku se nepovažuje postup v rámci stanovené údržby krajinného prvku v souladu s § 24d nařízení vlády upravujícího poskytování přímých plateb zemědělcům.</p>	<p>Není předmětem modifikace. Bude řešeno v rámci legislativního procesu novely nařízení vlády.</p> <p>Návrh bude akceptován, vzhledem k povaze vzniku skalek a mokřadů (vymezením ze strany OOP).</p>
2.	<p>§ 15 Standard zákaz přeměny nebo orby trvalých travních porostů označených jako environmentálně citlivé oblasti s trvalými travními porosty v lokalitách sítě Natura 2000</p> <p>(1) Žadatel na ploše trvalého travního porostu, který se nachází ve vymezené oblasti Natura 2000, u jím užívaného dílu půdního bloku nezmění v evidenci využití půdy zemědělskou kulturu trvalý travní porost na některou z</p>	<p>Není předmětem modifikace. Bude řešeno v rámci legislativního procesu novely nařízení vlády.</p> <p>Nicméně takto bylo schváleno v průběhu předchozí modifikace SP s ohledem na charakter a definici kultury J.</p>

	<p>jiných druhů zemědělské kultury, ani neprovede na této ploše orbu.</p> <p>(2) O porušení podmínky podle odstavce 1 se nejedná v případě</p> <p>a) jednotlivé plochy o výměře nejvýše 0,1 hektaru,</p> <p>b) ukončení pozemkových úprav podle zákona o pozemkových úpravách a pokud došlo po vydání rozhodnutí o výměně nebo přechodu vlastnických práv k zemědělským pozemkům na dílu půdního bloku ke změně evidence druhu zemědělské kultury trvalý travní porost na jiný druh zemědělské kultury,</p> <p>c) změny na jinou trvalou kulturu, nebo</p> <p>d) vydání vyjádření²¹⁾ místně příslušného orgánu ochrany přírody, na základě kterého bude zjevné, že změnou zemědělské kultury trvalý travní porost na některou z jiných druhů zemědělské kultury nebo orbou nejsou dotčena evropská stanoviště²²⁾ a záměr nemůže samostatně nebo ve spojení s jinými významně ovlivnit předmět ochrany nebo celistvost evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti, a nepodléhá tak postupu podle § 45h a 45i zákona č. 114/1992 Sb.</p> <p>Přípomínka: Odstranit ustanovení písm. c). Vydání vyjádření místně příslušného orgánu ochrany přírody dle písm. d) je třeba požadovat i pro případ změny zemědělské kultury trvalý travní porost na jinou trvalou kulturu.</p> <p>§ 15, (2) c) – doplnit povinnost vydání vyjádření místně příslušného orgánu ochrany přírody ve smyslu bodu (2) d).</p> <p>Vysvětlení: v minulém roce byla mezi MZE a MŽP a EK dohodnuta výjimka, uvedená v bodě d), pro přeměnu na ornou půdu za souhlasu OOP, možnost uvedená v bodě c) byla přidána dodatečně bez podmínky posouzení a souhlasu OOP, což může vést k poškození cenných lokalit a mj. k penalizaci žadatele na základě porušení Zákona č. 114/1992 Sb.</p>	
Nařízení vlády č. 83/2023 Sb., o stanovení podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům		
3.	<p>§ 24d Podmínky poskytnutí ekoplatby na podporu údržby krajinných prvků</p> <p>V bodě (2) a) 2. doplnit povinnost souhlasného stanoviska OOP také pro krajinný prvek skalka.</p>	<p>Není předmětem modifikace. Bude řešeno v rámci legislativního procesu novely nařízení vlády.</p> <p>Návrh bude akceptován, vzhledem k povaze vzniku skalek (vymezením ze strany OOP).</p>
4.	<p>Příloha č. 23</p> <p>Do seznamu povolených dřevin doplnit druh líska obecná (<i>Coryllus avellana</i>), stejně tak do seznamu k Agrolesnictví – ekologicky významná dřevina, která v krajinných prvcích v některých oblastech chybí, např. na jižní Moravě.</p>	<p>Není předmětem modifikace. Bude řešeno v rámci legislativního procesu novely nařízení vlády.</p> <p>Návrh bude akceptován a seznam povolených dřevin se rozšíří o navrhovaný druh lísky.</p>

Příloha VI: Připomínky MŽP

(Zasláno 16. 5. 2025)

Č.	Připomínka	Vypořádání
Nařízení vlády č. 83/2023 Sb., o stanovení podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům		
1.	<p>§ 24b</p> <p>Novelizovat text:</p> <ul style="list-style-type: none"> - V návaznosti na diskusi s MŽP a paní Hružovou nad způsobilostí KP (výklad MŽP – nevázat způsobilost plochy v žádném případě na fyzickou změnu stavu, ale čistě, ve všech případech, na „překlopení“ z produkční plochy do neprodukční v podobě KP) <p>(2) Novým krajinným prvkem se rozumí krajinný prvek uvedený v § 5 odst. 2 nařízení vlády upravujícího podrobnosti evidence využití půdy podle užívatelských vztahů, který byl zaevidován v evidenci využití půdy po 1. lednu 2025, je evidován s údajem o roku založení podle § 2 odst. 2 nařízení vlády upravujícího podrobnosti evidence využití půdy podle užívatelských vztahů, přičemž byl fyzicky v krajině založen po 1. lednu 2025.</p> <p>Připomínka: Navrhujeme závěr ustanovení upravit v následujícím smyslu: „přičemž plocha krajinného prvku byla vyčleněna po 1. lednu 2025“.</p>	<p>Není předmětem modifikace. Bude řešeno v rámci legislativního procesu novely nařízení vlády.</p>
2.	<p>§ 24d – Podmínky poskytnutí ekoplatby na podporu údržby krajinných prvků</p> <p>Připomínka: V odstavci 2 písm. a) bodu 2. žádáme doplnit povinnost souhlasného stanoviska OOP také pro krajinný prvek skalka.</p>	<p>Není předmětem modifikace. Bude řešeno v rámci legislativního procesu novely nařízení vlády.</p> <p>Návrh bude akceptován, vzhledem k povaze vzniku skalek (vymezením ze strany OOP).</p>
3.	<p>Příloha č. 23 – Seznam druhů pro doplnění odumírajícího stromu nebo neživotaschopné sazenice</p> <p>Připomínka: Do seznamu povolených dřevin navrhujeme doplnit druh líska obecná (<i>Coryllus avellana</i>).</p>	<p>Není předmětem modifikace. Bude řešeno v rámci legislativního procesu novely nařízení vlády.</p> <p>Návrh bude akceptován a seznam povolených dřevin se rozšíří o navrhovaný druh lísky.</p>
Nařízení vlády č. 73/2023 Sb., o stanovení pravidel podmíněnosti plateb zemědělcům		
4.	<p>§ 2 odst. 2 písm. i)</p> <p>Novelizovat text v návaznosti na změnu znění standardu DZES 5</p> <p>i) ochranný pás o maximální započitatelné šířce pásu 30 metrů založený půdoochrannými technologiemi č. 5 nebo 6 podle přílohy č. 1 k tomuto nařízení s plodinami podle přílohy č. 2 k tomuto</p>	

	<p>nařízení nebo půdoochrannými technologiemi č. 7 nebo 8 podle přílohy č. 3 k tomuto nařízení s plodinami podle přílohy č. 4 k tomuto nařízení vyjma obilnin ječmen, oves, proso seté, pšenice, tritikale, žito a jejich směsí s jinými plodinami, řepky a plodin podle přílohy č. 5 k tomuto nařízení, jejich směsí nebo směsí těchto plodin s trávami čeledi lipnicovitých, pokud poměr plodin podle přílohy č. 5 k tomuto nařízení ve směsi je více než 50 %,</p> <p>Připomínka: Do standardu DZES 5 byla v rámci poslední změny nařízení vlády č. 83/2023 Sb. doplněna výjimka pro ozimé obilniny z povinností platných pro plodiny s. tzv. středním stupněm ochranného vlivu, pěstované na půdách v kategorii mírně erozně ohrožené s vyšším rizikem, s účinností od 1. 7. 2025. V návrhu 4. změny SP SZP, předložené Monitorovacímu výboru SP SZP v únoru tohoto roku, pak byly ozimé obilniny dokonce vyřaty z výše uvedené kategorie plodin. Změna je odůvodňována tím, že ochranná funkce ozimých obilnin je s ohledem na termíny a obvyklé postupy výsevu porovnatelná s plodinami, u nichž půdoochranné technologie vyžadovány nejsou.</p> <p>MŽP s touto úpravou zásadně nesouhlasí, neboť období od přípravy půdy pro výsev ozimých obilnin do zapojení porostu se kryje s obdobím poměrně vysoké srážkové aktivity. Významný podíl ozimých obilnin na zaznamenaných erozních událostech potvrzuje též monitoring eroze.</p>	<p>Neakceptováno. Vysvětleno.</p> <p>Nařízení vlády prošlo standardním legislativním procesem a bylo schváleno Vládou.</p> <p>V rámci modifikace je vyjmutí ozimých obilnin z MEO ploch s vysokým rizikem podloženo důvodovou zprávou VÚMOP, která je přílohou zápisu PS MV.</p>
5.	<p>Novelizovat text § 13 - Standard zachování krajinných prvků</p> <p>Znění neodpovídá Metodice vymezování krajinného prvku mokřad a skalka ani Nařízení vlády č. 83/2023 Sb., žádáme doplnit u seče a pastvy u jmenovaných prvků povinnost souhlasného stanoviska orgánu ochrany přírody; navrhuje toto znění:</p> <p>(2) Běžné obhospodařování a využívání plochy krajinného prvku se nepovažuje za zrušení, poškození nebo využití k produkci, přičemž za běžné obhospodařování a využívání, které probíhá v souladu s podmínkami stanovenými v odstavci 1, se považuje</p> <p>a) zpřístupnění pro průchod či odpočinek hospodářských zvířat včetně extenzivní</p>	<p>Není předmětem modifikace. Bude řešeno v rámci legislativního procesu novely nařízení vlády.</p> <p>Návrh bude akceptován, vzhledem k povaze vzniku skalek a mokřadů (vymezením ze strany OOP).</p>

	<p>pastvy a ponechání nedopasků, které jsou v případě krajinného prvku mokřad a skalka podmíněny souhlasem orgánu ochrany přírody,</p> <p>b) pohyb osob, včetně výskytu pěšin,</p> <p>c) přejezd techniky,</p> <p>d) seč, pokud je provedena nejvýše jednou ročně a posečená biomasa je odklizena, nestanoví-li orgán ochrany přírody jinak, a která je v případě krajinného prvku mokřad a skalka podmíněna souhlasem orgánu ochrany přírody,</p> <p>e) další zásahy se souhlasem orgánu ochrany přírody.</p> <p>(3) Za zrušení nebo poškození krajinného prvku se nepovažuje postup v rámci stanovené údržby krajinného prvku v souladu s § 24d nařízení vlády upravujícího poskytování přímých plateb zemědělcům.</p>	
6.	<p>Novelizovat text § 14 - Standard zákaz ořezu dřevin v období hnízdění a odchovu mláďat</p> <p>Žadatel dodrží zákaz ořezu dřevin v době od 1. dubna do 31. října příslušného roku.</p> <p>Doplnit ustanovení, že za porušení se nepovažuje postup v rámci stanovené údržby krajinného prvku v souladu s § 24d nařízení vlády upravujícího poskytování přímých plateb zemědělcům.</p> <p>Připomínka: Ani v rámci stanovené údržby krajinného prvku, v souladu s § 24d nařízení vlády upravujícího poskytování přímých plateb zemědělcům, by neměl být ořez dřevin prováděn v období hnízdění a odchovu mláďat (výjimku může tvořit např. regulace invazních druhů dřevin).</p>	<p>Není předmětem modifikace. Bude řešeno v rámci legislativního procesu novely nařízení vlády.</p> <p>Takto navržené podmínky jsou protichůdné a nelze je ze strany žadatele splnit.</p>
6.	<p>§ 15 – Standard zákaz přeměny nebo orby trvalých travních porostů označených jako environmentálně citlivé oblasti s trvalými travními porosty v lokalitách sítě Natura 2000</p> <p>(1) Žadatel na ploše trvalého travního porostu, který se nachází ve vymezené oblasti Natura 2000, u jím užívaného dílu půdního bloku nezmění v evidenci využití půdy zemědělskou kulturu trvalý travní porost na některou z jiných druhů zemědělské kultury, ani neprovede na této ploše orbu.</p>	<p>Není předmětem modifikace. Bude řešeno v rámci legislativního procesu novely nařízení vlády.</p> <p>Nicméně takto bylo schváleno v průběhu předchozí modifikace SP s ohledem na charakter a definici kultury J.</p>

	<p>(2) O porušení podmínky podle odstavce 1 se nejedná v případě</p> <p>a) jednotlivé plochy o výměře nejvýše 0,1 hektaru,</p> <p>b) ukončení pozemkových úprav podle zákona o pozemkových úpravách a pokud došlo po vydání rozhodnutí o výměně nebo přechodu vlastnických práv k zemědělským pozemkům na dílu půdního bloku ke změně evidence druhu zemědělské kultury trvalý travní porost na jiný druh zemědělské kultury,</p> <p>c) změny na jinou trvalou kulturu, nebo</p> <p>d) vydání vyjádření²¹⁾ místně příslušného orgánu ochrany přírody, na základě kterého bude zjevné, že změnou zemědělské kultury trvalý travní porost na některou z jiných druhů zemědělské kultury nebo orbou nejsou dotčena evropská stanoviště²²⁾ a záměr nemůže samostatně nebo ve spojení s jinými významně ovlivnit předmět ochrany nebo celistvost evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti, a nepodléhá tak postupu podle § 45h a 45i zákona č. 114/1992 Sb.</p> <p>Připomínka: Odstranit ustanovení písm. c). Vydání vyjádření místně příslušného orgánu ochrany přírody dle písm. d) je třeba požadovat i pro případ změny zemědělské kultury trvalý travní porost na jinou trvalou kulturu.</p>	
--	--	--